

PK

8999

X 993

Nazar

Haykirk

A

0
0
0
5
3
9
1
6
6
9

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

ՀԱՅԳԻՐԻՔ

ԵՐԱՆԻ ՏՈՒՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԵՐՈՒ ՉԱՄԱՐ

ՊՐԻՆՏԵՐԻԱ

ՏԻՎ. Կ. ՄԱՐՏՐ

1917

ԵՐԱՆԻ ՏՈՒՐ

ՊՐԻՆՏԵՐԻԱ

MRS. J. K. ARMEN
2006 SO. ORANGE DRIVE
LOS ANGELES 16, CALIFORNIA

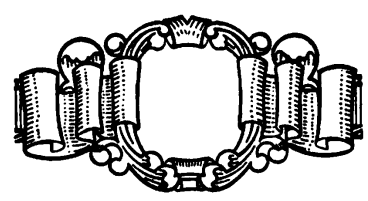
Ք. Է. Բարսեղյան
ՀԱՅԳԻՐԻՔ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ

ՏԻԿ. Կ. Ա. ՆԱԶԱՐ

1917

**ԵՐԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ՊՕՍԹԸՆ**

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ՀԱՅԳԻՔԻՍ Բ. տարուան հրատարակութեան առթիւ, աւելորդ չեմ նկատեր հետեւեալ մէկ քանի կէտերու վրայ հրաւիրել յարգելի ծնողաց և ուսուցիչներու ուշադրութիւնը:

Հարկ չկայ ըսել թէ դասագիրք մը՝ որքան ալ խնամքով պատրաստուած ըլլայ, պարզ գործիք մըն է ուսուցչին ձեռքը, որ միայն կրնայ արդիւնաւոր և օգտակար ընել զայն՝ անոր պարունակութիւնը հետաքրքրական և հաճելի ընծայելով ուսանողին, առանց որու ամէն ջանք և զոհողութիւն դատապարտուած է ամուլ և ասարդիւն մնալ: Իմ կողմէս ոչինչ զանց ըրած եմ, որպէս զի Հայգիրքիս երկրորդ տարին ըլլայ յարմար գործիք մը և դիւրացնէ ուսուցչին գործը: Նիւթերու ընտրութեան և դասաւորութեան պահուն, մասնաւոր հոգ տարած եմ, որ անոնք Ամերիկայի Հայ փոքրիկներուն համար նոր և գըրաւիչ ըլլան, և միևնոյն ժամանակ միօրինակութենէ զերծ և կրթիչ հանգամանք մը ունենալով, ծառայեն անոնց ազգային զգացումներուն զարգացման և նկարագրին իբրև Հայ կազմութեան:

Աւելորդ և անյարմար համարած եմ դասագիրքիս մէջ դնել իրագիտական նիւթեր, և Ս. Գրքի վերաբերեալ պատմութիւններ, նկատելով որ Հայ փոքրիկները արդէն ամէն պատեհութիւն ունին ասոնց մասին, ամէնէն կատարեալ մեթոտներով և լիսւլի ծանօթութիւն ստանալ Ամերիկ-

A1102161

եան վարժարաններու և կիրականօրեայ դպրոցներու մէջ :

Պէտք չեմ տեսած նիւթերը բաժնել դասերու , խորհելով որ Ամերիկայի մէջ կանոնաւոր Հայ դպրոցներ կը պակսին , և հետեւաբար , ուսուցիչը , ինքը , պէտք է ընէ այդ բաժանումը նկատի ունենալով շաբաթական դասերու թիւը և ուրիշ յարմարութիւններ : Իւրաքանչիւր դասի մէջ ուսուցիչը պէտք է մասնաւոր խնամք տանի , որ ուսանողը ոչ միայն կարգայ՝ այլ նաև հասկընայ և ըմբռնէ իր կարգացածը : Պէտք է բացատրէ բառերը և ոճերը : Կարելի է յաճախ ոտանաւորները գոց ընել և պատմութիւնները բերանացի կրկնել տալ ուսանողին :

ՀԱՅԳԻՐԻՔԻ Բ. տարին կը պարունակէ նաև քերականական տարրական կանոններու վերաբերեալ վարժութիւններ և ուղղագրութիւն : Հրահանգներէն ոմանց տակ ծանօթութիւններ և օրինակներ դրուած են թէ ի՞նչպէս ուսանողը պիտի օգտուի անոնցմէ : Ուսուցիչը փոքրիկ ուշադրութեամբ մը պիտի տեսնէ որ այս հրահանգներու մէջ ի՞նչ ուղղութեան հետեւած եմ , և առանց այդ հրահանգներու տառին կապուելու , կրնայ իր կողմէն պէտք եղած չափով ընդարձակել և նոր վարժութիւններով ճոխացնել զանոնք :

ՀԱՅԳԻՐԻՔԻՍ Գ. և վերջին տարուան ինչպէս նաև իբր ընթերցանութեան գիրք Հայկական հեռախօսներու հաւաքածոյի մը պատրաստութեան ձեռնարկած եմ արդէն : Վստահ եմ որ ամբողջ դասընթացքը սիրալիր ընդունելութիւն պիտի գտնէ և պիտի գնահատուի բոլոր անոնց կողմէ որոնք փափաքող են որ Հայ մատաղ սերունդը իր ազգային լեզուն և գիտակցութիւնը չկորսնցնէ այս երկրին մէջ :

1917 Հոկտ .

Տիկ . Կ . Ա . ՆԱԶԱՐ

ԱՐԱՐՈՍ ԱԵՌՈՒՄԻ ԳՁՄԻԱԾՆԻ ԱԻՃԷՆ

Հ ԱՅԳԻՐՔ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՆԹԱՌԱՄ ԾԱՂԻԿ

Հայաստանի ծաղկաւէտ լեռներուն ամէնէն գեղեցիկ ծաղիկներէն է Անթառամը:

Անթառամ կը նշանակէ չթառամող:

Անթառամ ծաղիկը շատ աղուոր գեղին գոյն մը ունի:

Գարնան հայ կիներ եւ աղջիկներ կը ժողովեն անթառամ ծաղիկը, անկէ այլ եւ այլ ձեւերով սիրուն սիրուն հիւսուածներ կը շինեն եւ իբր գարդ կը կախեն տան մէջ պատերուն վրայ եւ տարիներով կը մնայ առանց թառամելու, այս է պատճառը, որ Անթառամ ըսուած է:

Հայեր այս ծաղիկը ա՛յնչափ սիրած են, որ կիներու անուն ըրած են:

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ

Մայրիկ նայէ՛ . ի՛նչպէս սիրուն .

Են այս ծաղիկներ .

Կարմիր ճերմակ եւ ոսկեգոյն .

Դաշտն է լեւի լեցուն .

Ի՛նչ ալ անոյշ հոտ ունին մա՛յր ,

Սիրեմ ես զանոնք ,

Մին է զմրուխտ՝ միւսը գոհար ,

Գոյն ունին վառ վառ .

* * *

Մա՛յր , ո՞վ արդեօք զանոնք ըրաւ ,

Ո՞վ ցանեց այսպէս :

— Աստուա՛ծ , տղաս , նա՛ որ տուաւ

Մեզ բարիք անբաւ :

Ռ . Գ .

Գտի՛ր եւ գրէ՛

Հինգ ծաղիկի անուն

Հինգ պտուղի »

Հինգ կենդանիի »

Հինգ մետաղի »

Համբէ՛ մէկէն մինչեւ քսան :

ԱՆՁՐԵՒԻ ԿԱԹՈՒՆԵՐ

Մշակը տխուր նստեր էր իր արտին դէմը. շաբաթներէ ի վեր անձրեւ չէր տեղար. բոլոր խոտերն ու բոյսերը դեղնած գըլուխնին կախած կ'սպասէին ։

— Եթէ օր մըն ալ անձրեւ չգայ կը մտածէր խեղճ մշակը, արտս պիտի չորնայ. այս տարի հունձք պիտի չքաղենք. Աստուած իմ ի՞նչ պիտի ուտենք ես, կինս ու զաւակներս ։

Բարձրէն ամպ մը կ'անցնէր. անձրեւի կաթիլ մը տեսաւ այս խեղճ մշակը, խղճաց եւ ըսաւ իր ընկերին ։

— Ես կ'ուզեմ երթալ այս խեղճ մշակին արտին մէջ իյնալ ։

— Դուն կաթիլ մը ջուր ի՞նչ կրնաս ընել պատասխան տուաւ ընկերը ։

— Ձեմ գիտեր թէ ի՞նչ կրնամ ընել, ըսաւ կաթիլը— բայց պարտքս կատարած պիտի ըլլամ եւ վար ինկաւ ։

— Ես ալ կուգամ ըսաւ միւս կաթիլը ու հետեւեցաւ անոր ։

Ուրիշ կաթիլներ ալ հետեւեցան, անձրեւը տեղաց. արտը կանաչցաւ. մշակին երեսը խնդաց ու առատ հունձք ունեցաւ այն տարին, որովհետեւ անձրեւի կաթիլ մը իր պարտքը կատարած էր ։

Օ Ր Օ Ր

Քնացիր տղաս, օրրանիդ մէջ

Մ շիկ՝ մ շիկ:

Քովդ է մայրիկդ, երգեր կըսէ

Քեզ անուշիկ.

Օրօր օրօր

Գոցէ՛ աչքերդ հրեշտակս աղուոր

Օրօր օրօր:

Որու՞ն ձագուկն այսպէս յուշիկ

Եւ հանդարտիկ,

Օրրանին մէջ՝ իր մայրիկին

Կընէ մտիկ

Օրօր օրօր:

Գոցէ՛ աչքերդ հրեշտակս աղուոր

Օրօր օրօր

Գտի՛ր եւ գրէ՛

Հինգ հայ աղջկան անուն ,

Հինգ հայ մանչու »

Հինգ զոյներ ,

Հինգ առարկաներ ,

ԳԱՌՆՈՒԿԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Տիկին Զարուհի, իր տունին մէջ գտնուող ամէն բան ծախած էր Տիրանին եւ Արփինէին ուտելիք եւ հագուստ գնելու համար: Միայն սիրուն գառնուկ մը կը մնար:

Տիկին Զարուհի շատ կը մտածէր. ի՞նչպէս կրնար ծախել գառնուկը երբ զաւակները այնքան կը սիրէին զայն:

Վերջապէս որոշեց, իմաց տալ մըսավաճառին:

Տիրան եւ Արփինէ ուրախ գուարթ կը խաղային իրենց սիրուն գառնուկին հետ:

Մսավաճառը եկաւ, տղան հետն էր ձեռքը չուանի կտոր մը բռնած:

— Տիկին ո՞ւր է գառնուկդ— հարցուց:

— Ի՞նչ գառնուկ, մա՛յր—ըսին տղաքը զարմացած:

— Դուք քիչ մը դուրս ելէք տղաքս— ըսաւ մայրիկը:

Այդ գառնուկը այլեւս իմս է, ըսաւ մըսավաճառին տղան, չուանը գառնուկին վիզը ձգելով:

Չէ, այն քուկդ չկրնար ըլլալ, այն մեր գառնուկն է—ըսին, Տիրան եւ Արփինէ լալով:

Տիկին Զարուհի, զաւակներուն լացէն,

սիրտը ելած, խնդրեց մսավաճառէն որ պահ
մը թող տայ գառնուկը:

Եւ տղոցը դառնալով,

— Սիրելի զաւակներս— ըսաւ, այս
վայրկեանիս շատ աղքատ եմ, հայրիկ չու-
նիք, ես ալ չեմ կրնար պէտք եղած դրամը
չահիլ, այս բարի մարդը մեզի դրամ պիտի
տայ, երբ գառնուկը իրեն տամ, իսկ այդ դը-
րամով կրնամ ձեզի համար հաց գնել:

— Ո՛չ, ո՛չ, մի՛ ծախեր մեր գառնուկը.
չենք կրնար անկէ բաժնուիլ. առանց հացի կը
մնանք. բայց ոչ առանց մեր սիրելի գառնու-
կին — ըսին տղաք լալով:

Մայրիկը զուր տեղ ջանաց համոզել Տի-
րանն ու Արփինէն:

Վերջապէս դրամը մսավաճառին տուաւ,
եւ խնդրեց որ ուրիշ անգամ գայ:

Մարդը կը դիտէր գանոնք եւ յուզուած
ձայնով մը,

— Տիկին— ըսաւ, ո՛չ դրամը կ'ուզեմ,
ո՛չ ալ գառնուկը. չեմ ուզեր զաւակներուդ
սիրտը կոտրել, ահա՛ գառնուկը քեզմէ գնեցի
եւ իրենց կուտամ—:

Այդ վայրկեանին, գառնուկը ազատ էր
այլեւս. իսկ Տիրանին եւ Արփինէին սիրտն
ալ ուրախութեամբ լեցուն:

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արամ թող ներս գայ.— Սիրտը դող ելաւ.— Թոյլ մարդուն մի՛ վստահիր.— Դոյլին մէջ ջուր լեցուր.— Թեւերը ծալած կը նստէր.— Դեւերը փախան.— Յուզումէն կը դողար.— Տղան դուրս մի՛ թողուր :

Օրինակէ՛ եւ ստորագծէ նմանաձայն բառերը եւ ըսէ անոնց նշանակութիւնը :

ՄԱՔՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի առտու մը, Հայկուհի խնդրեց իր մայրիկէն, որ իր մօրաքրոջը տունը երթայ. որովհետեւ Զապէլին ծնած օրն էր, եւ վստահ էր, որ շատ հաճելի ժամանց մը պիտի ունենային :

Մայրիկը հաւանեցաւ եւ մաքրեց Մաքրուհին, մազերը սանտրեց եւ վարդագոյն ժապաւէնով կապեց. ձիւնի պէս ճերմակ ըզզեստը եւ նոր, փայլուն կօշիկները հագցուց :

Հայկուհի, մնաս բարով, ըսաւ մայրիկին, եւ տուի մը շաքարեղէն թեւին տակ, ճամբայ ելաւ դէպի մօրաքրոջ տունը :

Իրենց տունէն բաւական հեռու, ճամբուն վրայ, խումբ մը տղաք տեսաւ, աղջիկ եւ մանչ, որոնք ջուրի մը եզերքը կը խաղային :

Ասոնք ծանօթ էին Հայկունհիին :

— Օ՛ն, Հա՛յկունհի, ու՞ր այդպէս հագ-
ուած, շքուած :

Հայկունհին ըսաւ, թէ մօրաքրոջ տունը
կ'երթար եւ սկսաւ խօսակցիլ անոնց հետ :

Ժամանակը կ'անցնէր, Հայկունհի չէր
զգար սակայն. քիչ քիչ սկսաւ տղոց խաղե-
րուն ալ մասնակցիլ. այնպէս որ մոռցաւ Զա-
պէլին ընելիք այցելութիւնը. մոռցաւ կիրա-
կի ըլլալը, մոռցաւ նաեւ, թէ իր վրան գլու-
խը ա՛յնքան խնամով շտկած էր մայրիկը ։*

* * *

Նոյն պահուն խումբ մը բարեկիրթ տը-
ղաք կ'անցնէին այն տեղէն :

Ասոնք մաքուր հագուած եւ իրենց գիր-
քերը առած կիրակնօրեայ դպրոց կ'երթա-
յին :

Անմաքուր տղաք ասոնց ուշադրութիւնը
գրաւեցին եւ սկսան դիտել :

— Ո՛հ, տեսէք սա կեղտոտ տղաքը, կ'ը-
սէին բարձր ձայնով ։

Մէկը անոնց երեսները կը ցուցնէր, ու-
րիչ մը զգեստները եւ ամէնքը միասին անոնց
վրայ խնդալով, շարունակեցին իրենց ճամ-
բան :

Հայկունհի վեր առաւ գլուխը, դիտեց

այս բարեկիրթ տղաքը, մէկ մըն ալ իր վրան
գլուխը նայեցաւ:

Մե՛ղք... Այդ ձիւնի պէս ճերմակ ըզ-
գեստները աղտոտած էին բոլորովին, նոյն-
պէս ձեռքերը: ✕

Յանկարծ միտքը ինկաւ իր այցելութիւ-
նը, սակայն շատ ուշ էր:

Հիմայ ի՛նչ պիտի ընէր: Այցելութեան
ատենը անցած էր. իսկ եթէ տուն վերադառ-
նար, մայրիկը ի՞նչ պիտի ըսէր:

Հայկունհին շատ զղջաց իր անխոհեմու-
թեան վրայ:

Սակայն այս դէպքը աղուոր դաս մը ե-
ղաւ իրեն, որ ուրիշ անգամ գէշ ընկերներէ
չտարուի: ✕

ԵԶԱԿԻ ԵՒ ՅՈԳՆԱԿԻ

Նաւ—հաւեր	Քար—քարեր
Ժամ—ժամեր,	Ձեռք—ձեռքեր
Աչք—աչքեր,	Մազ—մազեր
Հաց—հացեր,	Այտ—այտեր
Ոտք—ոտքեր,	Խաչ—խաչեր

Այս բառերով խօսքեր շինէ՛:

Օրինակ — Հաւը ջուր կը խմէ. հաւնոցին մէջ
հաւեր կան:

ՆԱՄԱԿ

Սիրելի քոյրս Արփինէ,
Ձեմ գիտեր թէ բնակած քաղաքիդ մէջ
հայ տղայոց դպրոց կա՞յ :

Սեպտ. էն սկսեալ ես կը շարունակեմ հոս
հայ դպրոց երթալ, հիմայ բաւական կը կար-
դամ եւ քիչ մըն ալ կրնամ գրել :

Հետզհետէ աւելի շատ կը սիրեմ Մայ-
րենի Լեզուս, այնքան շատ, որ կ'ուզեմ շու-
տով առաջ երթալ :

Ինծի շատ աղուոր բաներ կը պատմէ
հայրիկը :

Սոստացաւ օր մըն ալ պատմել թէ ո-
րո՞նք եւ ինչպէ՞ս գտան հայերէն Ա. Բ. Գ. ն :

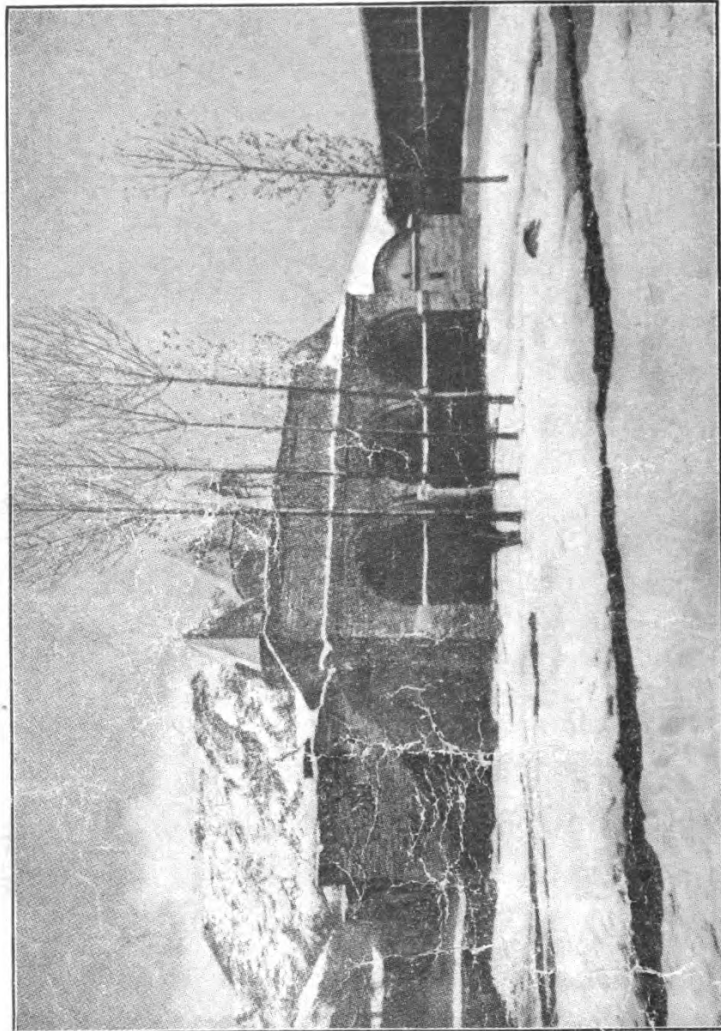
Եթէ ես սորվիմ եւ կարող ըլլամ քեզի ալ
կը գրեմ այս պատմութիւնը : :

ՍԱԹԵՆԻԿ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թեր ու դէմ կը խօսէին .— Քու դերդ լա՛ւ սորվէ .
— Հիւրերը դեռ չեկան .— Մեղուն եւ թիթեռը կը թռին
. — Հագուստները սնտուկին մէջ դրին .— Թուրը
զէնք մըն է .— Դուռը մի՛ բանար .— Դուրս մի՛ ելներ .
— Թրթուրը տերեւ կ'ուտէ .— Ճնճղուկը թռաւ .—
Գիրքս ու՞ր դրաւ .— Աղանիները թռան .— Դրան
զանգակը կը հնչէ :

Օրինակէ եւ ստորագծէ նմանաձայն բառերը եւ
ըսէ՛ անոնց նշանակութիւնը :

UNIVERSITY

ՎԱՐԱԳԱՅ ԽԱԶԸ

Վարագ՝ բարձր լերան մը անունն է. այս լեռը կը գտնուի Վան քաղաքին մօտիկ, դէպի արեւելեան կողմը, որուն վրայ շինուած է Ս. Նշան վանքը: Այս վանքը նշանաւոր- ուխտատեղի եղած է հայոց համար: Վարագայ վանքը բոլորովին կործանեցաւ այս վերջին պատերազմի ատեն՝ թուրքերու ձեռքով: *

Վարագայ Ս. Նշան վանքը գեղեցիկ պատմութիւն մը ունի: Ուշադրութիւն ըրէք, որ սլատմեմ ձեզի: *

Դուք գիտէք, որ Յիսուս Քրիստոս խաչի մը վրայ գամուած մեռաւ՝ Երուսաղէմի մէջ, Գողգոթա ըսուած տեղը:

Դարեր ետքը, Հեղինէ Թագուհին, Երուսաղէմ ուխտի գնաց եւ մեծ փափաքով գտնել տուաւ այն խաչը, որուն վրայ Քրիստոս մեռած էր, եւ անկէ մասունքներ, այսինքն՝ կտորներ փրցնելով իր հետ Կ. Պոլիս բերաւ: *

Հեղինէ Թագուհին իր ազգականներուն մէջ ունէր շատ գեղանի աղջիկ մը, Հռիփսիմէ անունով. իր բերած մասունքներէն մէկը աղուոր խաչ մը շինել տուաւ եւ Հռիփսիմէին վիզէն կախեց: Հռիփսիմէ ա՛յնքան սիրեց այս սուրբ նուէրը, որ խնամքով պահեց զայն իր վրայ: *

Այն ժամանակին կայսրը, ուզեց Հռիփ-

սիմէն իրեն հարս ընել: Հռիփսիմէ չուզեց հարս ըլլալ եւ ստիպուեցաւ փախչիլ Կ. Պոլսէն՝ իր ընկերներով. ասոնք եկան Հայաստան եւ պահուըտեցան Վարազ լերան ժայռերուն մէջ:»

Կայսրը լսեց Հռիփսիմէի եւ ընկերներուն փախուստը, մարդ ղրկեց անոնց ետեւէն, որ բռնեն եւ իրեն բերեն:

Հռիփսիմէ չուզեց իյնալ անոնց ձեռքը եւ կորսնցնել իր վրայ գտնուած պատուական մասունքը, հետեւաբար զայն հանեց ձիւտէն, պահեց Վարազ լերան ժայռերուն մէջ՝ տեղ մը, եւ ինքն ու իր ընկերները շարունակեցին իրենց փախուստը եւ հասան Վաղարշապատ քաղաքը, ուր նահատակուեցան Տրդատ Թագաւորին հրամանաւ:»

✦ Շատ ժամանակներ անցան այս դէպքին վրայ: Ոչ ոք բան մը չէր գիտեր Ս. Հռիփսիմէի պահած մասունքի մասին: Թողիկ անուն ճգնաւոր մը, որ կը ճգնէր Վարագայ լեռներուն մէջ, տեսիլքով կը գտնէ Ս. Հռիփսիմէին պահած այդ խաչ—մասունքը:

Վան գաւառին բոլոր Հայերը մեծ ցնծութեամբ կը տօնեն Թողիկ ճգնաւորին այս գիտար, ամէն կողմէ ուխտի գալով Վարագ լեռը: »

Ներսէս Շինող Կաթողիկոսը վանք մը շինել տուաւ ճիշդ այն տեղ, ուր մասունքը

գտնուած էր, եւ զայն անուանեց Ս.ՆՇԱՆ եւ տարեկան տօն ալ հաստատուեցաւ, որ ծանօթ է Տօն Վարազայ Ս. ԽԱԶԻ անունով, եւ մինչեւ հիմայ ամէն տարի կը տօնուի, Սեպտեմբեր ամսու մէջ: †

“ Հիմայ, տղա՛ք, ինչպէս որ ըսի սկիզբէն, Վարազայ վանքն ալ կործանեցաւ, Վան քաղաքն ալ, եւ չենք գիտեր թէ ի՛նչ եղաւ այդ թանկագին մասունքը եւ ատոր նմանները, որոնք անթիւ ու անհամար էին հայոց մէջ:

Թողիկ ճգնաւորին գտած մասունքը, երկար ատեն մնաց Վարազայ Ս. Նշան վանքին մէջ, ետքը փոխադրուեցաւ Վան քաղաքի Մայր եկեղեցին, (այս եկեղեցւոյն անունն ալ Ս. Նշան է), ուր շաբաթը անգամ մը սուրբ պատարագ կը մատուցուի եւ վանեցիք մեծ բազմութեամբ ուխտի կ'երթան Ս. Նշան եկեղեցին: †

ԽԱԶ ՕԳՆԵԱ՛ ԻՆՁ

Օրօրանիս մօտը նստած,
Մայրս անուշ երգելով,
Ինձ շատ անգամ քուն էր արած,
Խաչանչան կնքելով :

Աջն ու խաչը քեզ պահապան
Անթիւ անգամ կրկնել էր,
Խաչն իւր սիրոյն միշտ ապաստան,
Ամէն ժամում կանչել էր:

Երբոր թոթով լեզուս բացաւ,
Խաչի դասըն աւանդեց,
«Խաչ օգնեա՛ ինձ» կրկնէ՛, ըսաւ,
Գթոտ սիրով պատուիրեց: Դ

Քանի տարի այս սիրուն դասն,
Ես շարունակ կրկնեցի,
Մօրըս հետը ժամ գնացի,
Խաչելութիւն սիրեցի:

Երբ որ փոքր ինչ ես մեծացայ,
Մայրս տուաւ քերական
«Խա՛չ, օգնեա՛ ինձ» կրկնէ ըսաւ,
Խաչն է ուսման օգնական:

Խաչն օգնական ինձ կանչելով,
Այբ ու բէնէն սկսայ
Ամէն դասում միշտ կրկնելով,
Շուտով կարդալ սորվեցայ:

Մայր իմ դասըդ չեմ մոռանար.
Քանի որ ես կենդան եմ,
Նեղութեանց մէջ չեմ թուլանար,
Խաչն ինձ պարծանք կ'անուանեմ:

Մ. Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Եզակի բառերը յոգնակի ըրէ :
 Կուտ— հունտ— խոտ— այծ— ձի— հով— ծով—
 դետ— դաշտ— ձոր— թեւ— լոյս— լաթ— տանձ—
 թեւ— դոյլ— սեխ— կուժ— արտ : *հիւս*
 Համրէ՛ քսանէն մինչեւ յիսուն :

ԾՈՎՆ ՈՒ ԱՂԲԻԻՐԸ

^ Ծովեզերքին մօտ ժայռի մը տակէն փոքր աղբիւր մը կը բղխէր : Աղբիւրին բիւրեղի պէս վճիտ ու անոյշ ջուրը կաթիլ կաթիլ կը հոսէր աղի ծովուն մէջ :

Ծովը օր մը բարկութեամբ ըսաւ աղբիւրին .

— Ի՞նչ կը փնտռես հոս, չե՞ս տեսներ որքան մեծ եմ ես . ոչ ծայր ունիմ, ոչ ալ յատակս կը տեսնուի . միթէ ես քեզի կարօ՞տ եմ, որ ջուրդ կը խառնես իմ ջուրերուս : :

— Մի՛ բարկանար ծով — պատասխան տուաւ աղբիւրը — իրաւ ես պզտիկ եմ, դուն մեծ ու խորունկ ես, բայց տե՛ս քեզի կաթիլ մը ջուր կը բերեմ որ կրնայ խմուիլ :

Աղի ծովը ամչցաւ, լռեց ու ալ ձայն չը հանեց x

Generated on 2016-05-31 07:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uc1.a0005391669
 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ժիր աղջիկը տան զարդն է. կը գործէ միշտ զը-
լարթ է— Ամառը տարւոյն չորս եղանակներէն մէկն
է— Յամառ մարդուն հետ գործ մի՛ ունենար— Գի-
շերը մինչեւ լոյս արթուն էին.— Ինչո՞ւ համար զիս
կանչեցիր.— Այս տունը քանի՞ յարկ է.— Ես հարկ
չեմ տեսներ խօսիլ.— Գետնին հարթ հաւասար եղաւ .
— Ձին եւ եզը յարդ կ'ուտեն.— Հորթը կովուն ձագն
է.— Այս տարի յորդ անձրեւներ եկան.— Գարունը
ձմեռէն յետոյ կուգայ.— Մեզի ի՞նչ լուր կը բերես .
— Տղա՛ս լուր կեցիր.— Կիրակի եւ լուր օր անդադար
կը գործէ :

Օրինակէ՛ եւ ստորագծէ նմանաձայն բառերը եւ
ըսէ անոնց նշանակութիւնը :

ԶԱՊԵՆ ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Փոքրիկ Զապէլ, դպրոցէն գալէն յետոյ,
պայուսակր ձեռքը, մօտիկ շուկան կ'երթար,
մայրիկին համար կարգ մը բաներ գնելու :

Մայրիկը իրեն մէկ դահեկան տուած էր :

Զապէլ ճամբան, խաղալով գացած ա-
տեն, դրամը կորսնցուց :

Շատ փնտոեց, բայց ի գու՛ր, չկրցաւ
գտնել :

Ու պատի մը տակ կեցած կուլար :

Նոյն պահուն, այն տեղէն կ'անցնէր հարուստ մարդ մը, ձիու վրայ նստած :

Բարի մարդը, տեսնելով Չապէլին լալը, ձիէն վար իջաւ, մօտեցաւ իրեն եւ հարցուց :

— Ինչու՞ կուլաս, աղջիկս .

— Մայրիկս ինծի մէկ դահեկան տուաւ, որ շուկայէն կարգ մը բաներ գնեմ, դրամը ձեռքէս ինկաւ ու կորսուեցաւ, ըսաւ Չապէլ :

Մարդը անմիջապէս մէկ դահեկան հանեց գրպանէն եւ Չապէլին տուաւ :

Սակայն Չապէլ մերժեց եւ ըսաւ .

— Ծնողքս ինծի արգիլած են, ուրիշէն դրամ առնել :

— Ես թագաւորն եմ, աղջիկս, եւ եթէ ծնողքիդ ըսես, թէ թագաւորը տուաւ դրամ մը, քեզ պիտի չպատժեն :

— Ծնողքս չեն հաւատար, որ դուն թագաւոր ես, ըսաւ Չապէլ,

— Եթէ դուն թագաւոր ըլլայիր, ոչ թէ մէկ դահեկան պիտի տայիր ինծի, այլ սա պայուսակը ոսկիով պիտի լեցնէիր :

Թագաւորը շատ հաճոյք զգաց Չապէլին ըսածէն, պայուսակը անոր ձեռքէն առաւ ժպտելով, ոսկիով լեցուց եւ տուաւ իրեն, որ տուն տանի :

ՀԱՅ ԱՂՋԻԿԸ

Դուն տեսե՞ր ես երկնքի մէջ
Պայծառ լուսնին ծագիլը,
Կամ թէ կանաչ տերեւի մէջ
Կարմիր ծիրան փայլիլը :

Դուն տեսե՞ր ես ծաղկոցին մէջ
Կարմիր վարդը փրթըթած,
Շուշան, մեխակ ու նունուֆար
Չորս բոլորը պար բռնած :

Երկու թշին վարդ է նստեր,
Ճերմակ ճակտին ալ շուշան .
Ժպիտը բերնէն իւր չպակսիր
Անմեղութեան է նշան :

Լեռ — Լեռներ, մատ — մատներ, բեռ — բեռ-
ներ, դուռ — դռներ: Ն

Այս բառերով խօսքեր շինեցէք :

Օրինակ .— Լեռը ձիւնով ծածկուած է :

Հայաստանի մէջ բարձր լեռներ կան :

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆ ԵՒ ԿԱՊԻԿՆԵՐԸ

Վաճառական մը կը ճամբորդէր Ափրիկէի անտառներուն մէջ: Հետը ունէր մէկ քանի սնտուկներ, որոնք լեցուն էին կարմիր գլխարկներով: Վաճառականը այդ գլխարկները կը տանէր ծախելու:

Կէսօր մը՝ մեծ ծառի մը քով իր բեռները քակեց ու նստաւ քիչ մը հանգստանալու համար: Երբ ճաշն ըրաւ՝ մարդուն քունը տարաւ եւ խորունկ քնացաւ ծառին տակ:

× Ափրիկէի անտառները լեցուն կ'ըլլան կապիկներով: Կապիկները շատ չարաճճի կենդանիներ են. խումբ խումբ կը պտտին, խաղ ու կատակ շատ կը սիրեն. մէկը ինչ որ ընէ՝ միւսն ալ կը նմանցնէ զայն եւ նոյն բանը կ'ընէ: ×

Երբ վաճառականը կը քնանար, խումբ մը կապիկներ անցան այդ տեղէն, տեսան սընտուկները, մօտեցան ու բացին, եւ ամէն մէկը կարմիր գլխարկ մը առնելով իր գլուխը դրաւ:

Մարդը կապիկներուն ըրած աղմուկէն արթնցաւ, տեսաւ որ սնտուկները բացուած եւ կապիկները կարմիր գլխարկները դրած մինչեւ ծառերուն զագաթն ելած էին. շուարեցաւ, մնաց. չէր գիտեր թէ ի՞նչ պէտք էր ընել:

Յանկարծ հնարք մը միտքը ինկաւ. լսած էր թէ կապիկները կ'ընեն ինչ որ իրենց դէմը ուրիշ մէկը կ'ընէ : Մարդը ձեռքը գլուխը տարաւ եւ հանեց գլխարկը, բոլոր կապիկներն ալ իրենց գլխարկները հանեցին. յետոյ իր գլխարկը գետին նետեց, կապիկներն ալ իսկոյն գետին նետեցին իրենց ձեռքը գտնուած գլխարկները :

Վաճառականը ժողվեց զանոնք ու դարձեալ դրաւ սնտուկներուն մէջ, եւ միտքը դրաւ անկէ վերջ լաւ հսկել իր ապրանքներուն վրայ եւ այսպիսի փորձանքի մը չպատահիլ :

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ոսկին դեղին է .— Կանթեղին լոյսը աղօտ է .— Այսօր դաս սորվեցա՞ր .— Ի՞նչ գիրքեր կը կարդաս .— Արագ արագ ո՞ւր կ'երթաս .— Այս խեղճ մարդուն կը գթա՞ս .— Ո՞վ առաւ իմ խաղալիքներս .— Թողթն ու գրիչը իր հետը տարաւ .— Ջանա որ թերութիւն չունենաս .— Որթատունկին շուքին տակ նստած կը կարդան .— Որդը կերաւ վարունգին տունկը .— Դրան կեռը դրի՞ք .— Քառորդ ժամէ ի վեր կ'սպասեմ .— Եկո՛ւր գրաւ դիր ինձի հետ .— Նայէ ագռաւը ծառին վրայ նստած է :

Բ Ա Ր Ի Տ Ղ Ա Ն

Ա.

Տիկին Իսկուհի աղքատիկ այրի մըն էր. կ'ապրէր իր մէկ հատիկ զաւկին հետ, որուն անունն էր Խաչիկ: Խաչիկ տասնը չորս տարեկան էր ու դպրոց կ'երթար: Իսկ մայրը գիշեր ու ցերեկ կար կարելով քիչ մը դրամ կը շահէր ու անով կ'ապրէին *

Խեղճուկ, բայց մաքուր տուն մը ունէին. հարուստ չէին՝ բայց գոհ էին: Խաչիկ շատ կը սիրէր իր մայրը կ'ուզէր օր մը առաջ մեծնալ, մարդ ըլլալ, դրամ շահիլ, որպէսզի ա'լ մայրը չաշխատի: Ա

Գիշեր մը Տիկին Իսկուհի շատ կար ունէր. ստիպուեցաւ մինչեւ լոյս աշխատիլ. ցուրտ առաւ ու հիւանդ եղաւ: Մէկ երկու օր անցաւ եւ չհանգստացաւ: Շարաթ մը յետոյ բնաւ չկրցաւ աշխատիլ ու անկողին ինկաւ: —

Խաչիկ ստիպուեցաւ դպրոցը թողուլ: Ասիկա շատ դժուար էր իրեն համար, բայց պէտք էր մօրը օգնել. ի՞նչպէս պիտի կրնային ապրիլ՝ եթէ ինք չաշխատէր: +

Խաչիկ առտուները կանուխ կ'արթննար, տանը բոլոր գործերը կ'ընէր, կարգի կը դը-

նէր, կը պատրաստէր մօրը նախաճաշը, ճաշը, յետոյ կ'երթար քաղաքին շուկան, փոքրիկ գործեր կ'ընէր, քիչ մը դրամ կը շահէր ու հազիւ հազ հաց կը ճարէր:

Բարի տղան շատ անգամ չոր հաց միայն կ'ուտէր, որպէսզի մայրը բանէ մը չգրկուի, կաթ, կարագ, հաւկիթ կամ երկու դգալ արդանակ ունենայ:

Շարաթներ կ'անցնէին, խեղճ այրի կինը չէր առողջանար, հետզհետէ կը տկարանար: Պէտք էր բժիշկ բերել: Բայց ի՞նչպէս. Խաչիկ ոչ բժիշկի, ոչ ալ դեղի դրամ չունէր: ✕

Ի Բայց պէտք էր ճար մը գտնել, պէտք էր բժիշկ բերել. ասիկա իր պարտքն էր:

Այսպէս խորհեցաւ Խաչիկ, եւ տունէն դուրս ելնելով գնաց քաղաքին մեծ հրապարակը. հոն տեսաւ պարոն մը, որ գեղեցիկ կառքէ մը, դուրս կ'ելնէր:

Այս մարդը անշուշտ հարուստ մէկն է, մտածեց Խաչիկ, մօտեցաւ անոր, քաղաքավարութեամբ բարեւեց եւ ըսաւ:

— Պարոն, կը հաճի՞ք ինծի ոսկի մը փոխ տալ. կը խոստանամ ամիս մը յետոյ պարտքս վճարել ձեզ:

— Ի՞նչ պիտի ընես ոսկին, հարցուց մարդը քաղցր ձայնով, Խաչիկին ձեւերէն հասկընալով որ բարի ու պարկեշտ տղայ մըն էր:

Սաչիկ քաջալերուած իր պատմութիւնն ըրաւ. ըսաւ թէ ի՛նչպէս մայրը հիւանդ եղած էր, ինքն ստիպուած էր դպրոցը թողուլ ու աշխատիլ որ ապրին. իսկ հիմա բժիշկ ու դեղ պէտք էր մայրիկին եւ ինք դրամ չունէր ու կրկին խնդրեց պարոնէն որ հաճի ոսկի մը փոխ տալ իրեն:

Մարդը հանեց ոսկին տուաւ: Յետոյ իր քովը գրեց թէմայրն ու Սաչիկը քաղաքին ո՞ր փողոցը կը բնակին եւ իրենց տան թիւն ի՞նչ էր: Ըսաւ թէ ինքն ամիս մը յետոյ մարդ կը դրկէ ոսկին ետ առնելու համար:

Սաչիկ ուրախացաւ, շնորհակալութիւն յայտնեց եւ վազեց բժշկին տունը ք.

Բ.

Տիկին Իսկուհի միս մինակ, տան մէջ կ'սպասէր որ Սաչիկ վերադառնայ, ըսած էր իրեն թէ այն օր անպատճառ բժիշկ մը պիտի բերէ:

Խեղճ այրի կինը թէեւ հիւանդ, բայց երջանիկ էր, որովհետեւ Սաչիկ բարի զաւակ մըն էր: Կը խորհէր որ երբ ինքը բժշկուէր դարձեալ պիտի կրնար աշխատիլ, կար կարել. Սաչիկ ալ դպրոց պիտի երթար ու իր դասերէն պիտի չզրկուէր ք.

Յանկարծ դուռը բացուեցաւ եւ պարոն մը ներս մտաւ, եւ հարցուց թէ Տիկին Իսկուհին ի՞նքն է. յետոյ ուզեց հասկնալ թէ ո՞ր քան ատեն է ի վեր հիւանդ էր, ի՞նչ էր հիւանդութիւնը.

Այրի կինը կարծեց թէ բժիշկն էր եկողը. մէկիկմէկիկ պատմեց թէ ի՞նչպէս հիւանդ եղած էր, ինչպէս ստիպուած էր դպրոց չերթալ իրեն օգնելու համար, եւ կը փափաքէր օր առաջ առողջանալ, որպէսզի դարձեալ աշխատի եւ տղան դպրոց դրկէ:

Մարդը մի քանի հարցումներ ալ ըրաւ. յետոյ թուղթ մը գրեց, սեղանին վրայ դրաւ եւ բարեւելով մեկնեցաւ:

Քիչ յետոյ ինչպէս ներս մտաւ բժիշկին հետ, մայրը զարմացած ըսաւ:

— Տղաս քիչ առաջ բժիշկ մը եկաւ. ինչո՞ւ ուրիշ բժիշկ ալ կը բերես:

— Բժիշկ եկա՞ւ, հարցուց ինչպէս, ինքն ալ զարմանալով:

— Այո՛, պատասխանեց մայրը, գեղազիր ալ գրեց, հոն սեղանին վրայ է:

Ինչպէս նաև թուղթը տեսնելու համար, թէ ի՞նչ դեղ գրուած էր: Հազիւ թէ վրան նայեցաւ ինքն ալ զարմանքով կոչեց:

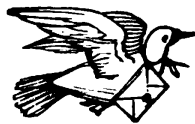
— Թագաւորը այցելած է այս տունը տի-

կին, քիչ առաջ եկող մարդը ինքն է: Այս
թուղթը դեղագիրը չէ, այլ հրաման մը, որով
թագաւորը իր կողմէն քսան ոսկի ամսաթո-
շակ կը պարգեւէ ձեզ, եւ կը հրամայէ որ զա-
ւակդ իր ծախքով քաղաքին ամենէն լաւ
դպրոցն ընդունուի մինչեւ որ ուսմունքն ա-
ւարտէ:

Շարաթ մը յետոյ Տիկին Իսկուհի արդէն
առողջացած էր ու կրնար տան գործերն ընել.
Իսկ Խաչիկ թագաւորին հրամանով դպրոց
ընդունուած էր եւ եռանդով կը սորվէր իր
դասերը:

Գլուխ—գլուխներ, բժիշկ—բժիշկներ, դդում—
դդումներ, դգալ—դգալներ, ճրագ—ճրագներ, ճը-
պուռ—ճպուռներ, պտուկ—պտուկներ, գրիչ—գրիչ-
ներ, բրիչ—բրիչներ:

Այս բառերով խօսքեր շինեցէ՛ք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Սիրելի Արամ,

Երէկ հայրիկս տուն բերաւ եւ ինծի յանձնեց սիրուն փոքրիկ գանձանակ մը:

Ամէն անգամ որ հայրիկը կամ մայրիկը ինծի դրամ տան ծախսելու, փոխանակ շաքար կամ խաղալիք գնելու, ես մէկ քանի սէնթ պիտի ձգեմ այս գանձանակին մէջ:

Այս գանձանակը պիտի ներկայացնեմ նաեւ մեր տունը եկող հիւրերուն եւ բարեկամներուն, խնդրելով որ իրենք ալ նուէրներ ձգեն անոր մէջ:

Երբ այս գանձանակը դրամով լեցուի գայն պիտի վերադարձնենք Հայկ. Բարեգործական Միութեան գանձապետին, որպէսզի բանայ եւ մէջը գտնուած դրամները առնելով Հայաստանի որբ եւ աղքատ տղաքներուն համար հաց եւ հագուստ գնէ:

Հայրիկս պատմեց որ Հայկ. Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը մեծ ընկերութիւն մըն է, որ 1906ին, Չատկի օրը հիմնուած է Եգիպտոսի մէջ, խելացի եւ հայրենասէր հայերու ձեռքով, Հայաստանի կարօտ Հայերուն օգնելու համար:՝

Բարեգործականը օգնած է Հայ գիւղացիներուն, անոնց տալով անասուն, գործիքներ եւ սերմնացու ցորեն. հաստատած է շատ դպրոցներ եւ որբանոցներ, որոնք, աւաղ, կործանուած են հիմայ թուրքին ձեռքով: Բարեգործականը՝ վաղը՝ երբ Հայաստան ազատ ըլլայ, դարձեալ պիտի շինէ եւ շէնցնէ ասոնց ամէնքը, աւելի գեղեցիկ եւ փառաւոր կերպով:՝

Հայկ. Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը ճիւղեր եւ հազարաւոր անդամներ ունի աշխարհի ամէն կողմը ուր որ Հայ կայ: Ամէն Հայ, մեծ ու պզտիկ, մինչեւ անգամ մեզի պէս տղաքներ կրնան անդամ գրուիլ անոր, մինչեւ հիմայ Ամերիկայի մէջ 6, 000ի հասած է Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամներուն թիւը:

Հայրիկս զիս ալ անդամ գրել տուաւ, ես ալ խոստացայ տանը մէջ փոքրիկ ծառայութիւններ ընել եւ անոր փոխարէն հայրիկին տուած դրամով վճարել իմ տարեկան պարտքըս:

Սիրելի՛ Արամ, դուն ալ անշուշտ կ'ուզես այնպիսի բարի գործ մը ընել եւ օգնել Հայաստանի մեր դժբախտ եղբայրներուն եւ քոյրերուն:

Ասիկա ամէն Հայու պարտքն է:

Մնդրէ հայրիկէդ, որպէսզի քեզի ալ
Բարեգործականի գանձանակ մը բերէ եւ քեզ
ալ անդամ գրել տայ Հայկ. Բարեգործական
Ընդհանուր Միութեան:

ՎԱՀԷ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գարին արտերուն մէջ կը բուսնի.— Ամանը քարին
վրայ դիր.— Ի՛նչ սիրուն է սա գառնուկը.— Գերի
մարդը թշուառ է.— Քեռին կիթառ կը զարնէ.— Միշտ
իր կռնակը կը քերէ.— Պատուհանին վարագոյրը
բաց.— Կրնամ տեսնել քոյրդ.— Դրացիին տունը
գող եկաւ.— Դէմքին վրայ քօղ մը ձգած էր.— Կար-
գով խօսեցէք.— Կառքով պտոյտ զացինք.— Գայլին
եւ գառնուկին առա՛ւր գիտե՞ս.— Դանդաղ ջայլերով
հեռացաւ.— Տող մը գիր գրէ.— Գրպաններդ քրքրէ.
— Բարկացոտ մարդը մի՛ գրգռեր.— Որքա՛ն հետա-
քրքիր ես:

Օրիակէ եւ ստորագծէ նմանաձայն քառերը եւ
ըսէ անոնց նշանակութիւնը:

Ա Յ Ծ Ի Ե Ր Գ Ը

(Հայկական հէֆեսթ)

Ն Այծը սառին վրայ խաղալու ատեն ինկաւ, եւ ոտքը կոտրեց:

— Սա՛ն, ուրեմն դուն այսքան զօրաւոր ես— ըսաւ:

Սառը պատասխան տուաւ,

— Եթէ ես զօրաւոր ըլլայի, արեւը զիս չէր հալեցներ:

— Արե՛ւ, ուրեմն դո՞ւն ես զօրաւորը:

— Եթէ ես զօրաւոր ըլլայի, ամպը զիս չէր ծածկեր:

— Ա՛մպ, դո՞ւն ես ուրեմն զօրաւորը չ

— Եթէ ես ըլլայի զօրաւորը, հովը զիս չէր հալածեր:

— Հո՛ւ, ուրեմն դո՞ւն ես զօրաւորը:

— Եթէ ես շատ զօրաւոր ըլլայի, պատին ծակերուն մէջ չէի մնար:

— Պատին ծակը, դո՞ւն ես ուրեմն ամենէն զօրաւորը:

— Եթէ ես ըլլայի, մուկը զիս չէր փորեր:

— Մո՛ւկ, ուրեմն դո՞ւն ես այս բոլորէն զօրաւորը:

— Եթէ ես զօրաւոր ըլլայի կատուն զիս չէր կրնար բռնել:

— Կատո՛ւ, ուրեմն դու՞ն ես ամենէն զօրաւորը:

— «Կատուն, պոչը շարժելով պատասխան տուաւ եւ ըսաւ:

— Այո՛ ես եմ զօրաւորը, ամենէ՛ն զօրաւորը. հարուստին մուշտակն եմ, տիկինին գլխուն զարդը, ամառը ամառանոցը, ձմեռը տաքուկ կրակին քով, անուշ անուշ կը քնանամ. իսկ եթէ մէկը զիս հալածէ, կը փախչիմ եւ կ'եննեմ ծառին գագաթը»:

• Աթոռ—աթոռներ. / Ամիս—ամիսներ. Առիւծ—առիւծներ. Ասեղ—ասեղներ. Աւել—աւելներ. Ականջ—ականջներ. Ախոռ—ախոռներ. Ընկոյգ—ընկոյգներ. Ընկեր—ընկերներ. Սակառ—սակառներ. Կօշիկ—կօշիկներ. Մատիտ—մատիտներ. դպրոց—դպրոցներ.

Այս բառերով խօսքեր շինէ:

Համրէ՛, յիսունէն մինչեւ հարիւր

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳԻՐԵՐԸ

Սիրելի Արփինէս,

Նամակդ առի. շատ ուրախ եմ, որ դուն ալ հայ դպրոց կ'երթաս եւ թէ ինծի պէս կը սիրես հայ լեզուն:

Առաջին նամակիս մէջ խոստացեր էի գրել քեզի, հայերէն Ա.Բ.Գ.ի գիւտը:

Չեմ գիտեր թէ պիտի յաջողի՞մ քեզի գրելով հասկցնել:

Շատ հին ատեններ հայերը գիր չունին եղեր:

Այն ատեն, հայ վարդապետ մը, Ս. Մեսրոպ, շատ կ'աշխատի, եւ գիշեր ցերեկ կ'աղօթէ, որպէսզի հայերէն գիրերը գտնէ:

Վերջապէս երազին մէջ ձեռք մը կը տեսնէ, որ իր սենեկին պատին վրայ կը գրէ, հայերէն տառերը:

Ո՞րչափ ուրախ կ'ըլլայ վարդապետը, եւ ալ շատ ուրախ եմ, անմիջապէս Ս. Սահակ կաթողիկոսին մօտ կ'երթայ, միասին մեր թագաւորին կ'երթան, հոն կը պատմէ ամէն ինչ, անոնք ալ շատ ուրախ կ'ըլլան եւ անմիջապէս հայերէն գիրքեր կը պատրաստեն, հայ գիրերով գրուած, եւ դպրոցներ կը բանան հայ տղայոց համար:

Ո՛հ, քո՛յրս, ո՞րչափ սիրելու ենք Ս.
Մեսրոպը:

Կը յուսամ թէ ինծի պէս դուն ալ շատ
գոհ պիտի ըլլաս, այս գեղեցիկ պատմու-
թիւնը կարդալով:

Սաթենիկ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գետին եզերքը նստած երգ կ'երգեն .— Մորթին
եռքը անցա՞ւ .— Ոտքին վրայ վէրք մը կայ .— Հոս
գամ մը պակաս է .— Սաստիկ քամի կը փչէ .— Այդ
լաթը քամէ եւ բեր .— Խորթ մօրը քով դժբախտ է .—
Յաղթողը կը գովեն .— Քունին մէջ կը խորդայ .—
Այս պատկերը գին չունի .— Գինին ոգելից ըմպելիք
մըն է .— Առաքինի մարդիկ դո՛հ կ'ապրին .— Քահա-
նան պատարագ ըրաւ .— Դգալ եւ պատառաքաղ բե-
րէք:

Օրինակէ եւ ստորագծէ նմանաձայն բառերը եւ
ըսէ անոնց նշանակութիւնը:

ՏԱՐԻՈՅՆ ԶՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Տարւոյն չորս եղանակները, գարուն, ամառ, աշուն, ձմեռ կը վիճէին իրարու հետ:

Գարունը կըսէր.— Ամենէն շատ զիս կը սիրեն մարդիկ, ինձմով կ'արթննայ բնութիւնը իր երկար քունէն, ցուրտն ու սառը չեն կրնար մնալ իմ ներկայութեան, ձիւնը կը հալի, դաշտերը կանաչնալ կ'սկսին, ծառեր ու ծաղիկներ կը բացուին հետզհետէ, թըռչուններ այլեւս ուրախ կ'երգեն օդին մէջ, գառնուկները կը խաղան մարգերու վրայ, արեւը իր պայծառ դէմքը կը ցուցնէ եւ ամէն ինչ կը ժպտի:՝

Ամառը կ'ըսէր.— Ես եմ որ զանազան ծաղիկներով կը զարդարեմ դաշտերն ու պարտէզները, ծառերը կը լեցնեմ պտուղներով, իսկ դաշտերը առատ հունձքերով, արեւը առատօրէն կը բաշխէ իր տաքութիւնը, օրերս երկար են, մարդիկ ինձմով գոհ են:

Աշունը կըսէր.— Ինձմով կը հասուննան ծառերուն պտուղները, այգիները լի են խաղողներով, դաշտերուն հունձքերը այլեւս դեղնած են, պատրաստ է հունձքը, մշակները ուրախ զուարթ կը քաղեն իրենց աշխատութեան պտուղները, մարդիկ ինձմով միայն կրնան ապրիլ. ես օրհնութիւնն եմ բնութեան:

Ձմեռը որ մտիկ կընէր, ըսաւ

— Թէեւ ինձմով կը քնանայ բնութիւնը,
պարտէզ ու դաշտ մերկացած են իրենց զար-
դերէն, սառ ու ձիւն կը պատէ ամէն կողմ, եւ
մարդիկ կը դողան ցուրտէն, սակայն, Յի-
սուս երբ ուզեց աշխարհ գալ իբրեւ մանուկ,
իմ սառնամանիքս աւելի սիրեց քան թէ ձեր
բոլոր գեղեցկութիւնները:

**Պատուհան—պատուհաններ . Անկողին—անկողին-
ներ . Պատառաքաղ—պատառաքաղներ . Աքաղաղ—ա-
քաղաղներ . Ծիծեռնակ—ծիծեռնակներ . Ննջարան—
ննջարաններ . Խոհանոց—խոհանոցներ . Սերկելիլ—
սերկելիլներ :**

Այս բառերով խօսքեր շինէ :

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Ը

ԾՆՈՒՆԳԻ ԵՐԳ

Մտուրին մէջ ցուրտ ու անշուք
Մերկ անծածկոյթ յարդին վրայ,
Փոքրիկ Յիսուսը անշուկ
Տեսէք, ինչպէ՛ս կը քնանայ:

Սուրբ Յովսէփը եւ իր մայրիկ
Քովը կեցեր են շուարած
Գորովով լի անուշ գողտրիկ
Աչքեր անոր վրայ յառած:

Այրին վերեւ լոյս է ծագած,
Երկինք երկիրը կ'ողջունեն
Հովիւ հրեշտակ զիրար գրկած
«Փառք ի բարձունս» կը նուագեն:»

ՎԱՀԷ ԵՒ ՃՆՃՂՈՒԿԸ

Ա.

Վոքերիկ Վահէ պատուհանին քով կեցած
կը դիտէր դուրսը:

Սաստիկ ձմեռ օր մըն էր, գետինը ամ-
բողջովին ծածկուած էր ձիւնով, ոչ հատիկ
կար, ոչ ալ խոտի շիւղ կը տեսնուէր ու ձիւնը
կը տեղար տակաւին:

Ճրնճղուկ մը կը կենար քիւին ծայրը
իր բոյնին մօտ խեղճուկ՝ խեղճուկ, պահ մը
կիջնէր, ձիւնը կը խառնէր իր կտուցովը եւ
եւ կը դառնար իր տեղը:

— Այս խեղճ թռչունը անօթի է, ուտելիք
կը փնտռէ, մտածեց Վահէ եւ գնաց հացի
փշրանք բերաւ ու նետեց ձիւնին վրայ:

Ճրնճղուկը իջաւ, կերաւ, կշտացաւ, յե-
տոյ եկաւ իր թեւերովը զարկաւ պատուհա-
նին ու երգեց:

— Ճիւ, ճիւ, ճիւ,

Կարծես ըսել կուզէր,

— Սիրուն տղայ, պիտի չմոռնամ ինծի
ըրած բարիքդ:

Այսպէս փոքրիկ Վահէն ու ճնճղուկը
բարեկամներ եղան: Վահէ ամէն օր հացի
փշրանքներ կը նետէր ձիւնին վրայ, թռչունն
ալ կուգար կուտէր ու կերգէր:

— Ճիւ, ճիւ, ճիւ,

Երբ օգը աղուոր ըլլար եւ Վահէ դուրս ելնէր խաղալու, ճնճղուկը կուգար, կը թռուչըտէր անոր շուրջը, երբեմն ալ գլխուն՝ ուսերուն վրայ կը թառէր:

Վահէ կը բռնէր փոքրիկ ճնճղուկը կը սիրէր՝ պաշիկ կընէր ու թող կուտար, ճընճղուկն ալ կը թռչէր քիւին ծայրը, թուփի մը վրայ նստած կերգէր Վահէին համար:

Ճիւ, ճիւ, ճիւ: ^

Բ.

Պ Տօնի օր մըն էր, Վահէին հայրը աղուոր պտուղներ գնեց, մայրն ալ համեղ կերակուրներ պատրաստեց, ու ղրկեցին զինքը որպէսզի հօրեղբօր տղաքը կանչէ եւ գան մէկ տեղ ուտեն, խաղան, խնդան եւ ուրախ ըլլան: Դ

Հօրեղբօր տունը բաւական հեռու փողոց մը կը գտնուէր, մեծ դաշտ մը կար, ուրկէ պէտք էր անցնիլ հոն հասնելու համար:

Սաստիկ ցուրտ էր այն օրը ու ճիւն կը տեղար, Վահէ հագաւ իր կօշիկները, փաթթուեցաւ վերարկուին մէջ ու ճամբայ ելաւ:

Ժամեր անցան ու Վահէ չդարձաւ. մայրը զբաղած ըլլալով չզգաց թէ տղան ուշացած էր: Ժ...

Յանկարծ ճնճողուկը եկաւ, սկսաւ թեւեւ-
րովն ու կտուցովը ուժգին զարնել պատու-
հանին ապակին ու կանչել:

— Ճիւ, ճիւ, ճիւ,

Կերեւի թէ Վահէն մոռցած է այս խեղճ
թռչունին կեր տալ, ըսաւ Վահէին հայրը եւ
դուրս ելնելով հացի փշրանքներ նետեց ձիւ-
նին վրայ:

Թռչունը սակայն չմօտեցաւ անոնց, այլ
գնաց դիմացի ծառին վրայ նստաւ եւ սկսաւ
կանչել, ճիւ, ճիւ, ճիւ:

Այս տեղ բան մը կայ, ըսաւ հայրիկը,
հագուեցաւ ու դուրս ելաւ:

Ճնճողուկը շուտով թռաւ աւելի հեռու
ծառի մը վրայ նստաւ, յետոյ ուրիշ ծառի
մը վրայ, հայրիկը հետեւեցաւ ու միասին
փողոցէն ելան դաշտը հասան:

Յանկարծ ճնճողուկը գնաց նստաւ ձիւնի
դէզի մը վրայ եւ սկսաւ ալ աւելի սաստիկ
թեւերը զարնել ու կանչել:

— Ճիւ, ճիւ, ճիւ:

Վահէին հայրիկը շուտով հասաւ հոն եւ
ի՛նչ մեծ եղաւ զարմանքը, երբ Վահէին վե-
րարկուին ծայրը տեսաւ ձիւնին տակէն: Ան-
միջապէս ձեռքերովը մէկդի ըրաւ ձիւնը եւ
անոր տակ գտաւ իր զաւակը, կէս սառած ու
անզգայ վիճակի մէջ եւ գրկեց՝ տուն բերաւ:

Շուտով բժիշկ կանչեցին՝ որ հարկ ե-

դած դարմաններն ըրաւ :

Երբ Վահէ աչքերը բացաւ տեսաւ որ իր անկողնին մէջն է, հայրիկին ու մայրիկին քովիկը :

Պատմեց որ ինչպէս դաշտէն անցնելու ատեն ոտքը սահեր եւ ինկեր էր այդ փոսին մէջ : Զիւները ծածկեր էին իր վրան, հայրիկ մայրիկ կանչած էր, լսող չէր եղած, վերջին անգամ տեսած էր որ ճնճղուկը թռած ու հեռացած էր իր քովէն, եւ ալ բան մը չէր յիշեր :

Ամէնքն ալ ուրախ էին, նոյն պահուն ճնճղուկն ալ եկած պատուհանին քով կ'երգէր իր ամենէն աղուոր երգը

— Ճիւ, ճիւ, ճիւ...՝

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երեք անգամ կերակուր կերայ .— Զուրը կաթսային մէջ կ'եռայ .— Նստած տեղը կ'երերայ .— Ո՛ւր կը դեգերի .— Աջն ու խաչը քեզ պահապան թող ըլլան .— Յաջող գործի մը ձեռնարկեց .— Մի՛ աղաչեր անոր .— Մինչեւ առտու շուները կը հաջէին .— Մի՛ տանջեր թշուառը .— Դժուար բան կը պահանջես .— Հո՛ս կանչէ քոյրդ .— Շատ արագ կը խօսի .— Ի՛նչ կ'ըսէ Առաքեալը .— Երկինքը ջինջ կապոյտ է .— Ուրիշ կայ ընելիք .— Ուզածդ չնչին բան մըն է .— Թռչունը կը թռչի .— Արտասուքը գետինը կը թրջէր .— Որդւոյն սուգը կը պահէր :

ՄՈՒԿԸ ԵՒ ՁԻՆ

Ի խեղճ մուկը ալ չէր կրնար մնալ մառանին մէջ:

Տանը կատուն հանգիստ չէր թողուր զինք, որ ուտելիք ճարէ իր չորս ձագուկներուն:

Որոշեց մեկնիլ այդ տեղէն եւ բնակիլ ախոռը:

Ախոռին մէջ ձին ախորժակով իր կերը կուտէր, եւ մուկին ալ բերնին ջուրերը կը վազէին:

— Բարի ձի, կրնա՞ս հոս ախոռին մէջ ինծի եւ ձագուկներուս տեղ տալ, ալ չեմ կրնար մառանին մէջ մնալ:

Եթէ քանի մը հատ ալ վարսակ տաս ինծի շատ գոհ պիտի մնամ, ըսաւ մուկը:

— Կրնաս հոս պատին մէջ տեղ մը շինել քեզի եւ ձագուկներուդ սակայն չեմ կարծեր որ քեզի ուտելիք կրնամ տալ, պատասխանեց ձին:

Մուկը ախոռին մէջ տեղ մը պատրաս-

տեց, հոն բերաւ նաեւ ճագուկները, սակայն
ի՞նչ պիտի ուտէին:

Օր մը մայր մուկը լալու ճայն մը լսեց,
ծակին առջեւը եկաւ ու ականջ դրաւ, հաս-
կըցաւ որ ձին էր լացողը եւ անմիջապէս
դուրս ելաւ:

— Ինչու՞ կուլաս, ո՛վ ձի, ի՞նչ ցաւ ու-
նիս:

— Տէրս վզիս չուանը այնքան կարճ կա-
պեր է որ չեմ հասնիր առջիս եղող կերս ու-
տելու, հիմա շատ անօթի եմ:

— Դուն մի լար, ես հիմա անոր ճարը կը
գտնեմ ըսաւ մուկը, գնաց ու իր հետը բերաւ
իր չորս ճագերը, իրենց սուր ակռաներով
չուանը կրծեցին ու կրծեցին որ փրթաւ վեր-
ջապէս: Ձին շատ գոհ մնաց, ալ կրնար իր
կերը ուտել:

Իսկ մուկերը իրենց ըրած բարիքին փո-
խարէն, կրնային այլ եւս ամէն օր կուշտ ու
կուռ ուտելիք գտնել ախոռին մէջ:

Ու երկարատեն իբրեւ բարի դրացի ապ-
րեցան ձիուն հետ:

Գտնել եզակի տասնեւհինգ բառեր եւ գանոնք
յոգնակի ընել:

ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻԶ

Շատ հին ատեններ, Հայերը, ուրիշ շատ մը ազգերու պէս, կուռք կը պաշտէին:

Սակայն Գրիգոր Լուսաւորիչ քրիստոնեայ էր, եւ կուղէր որ իր ազգն ալ ըլլար:

Հայոց Թագաւորը, Տրդատ, շատ բարկացաւ Ս. Լուսաւորիչին, եւ հրաման ըրաւ, որ խոր վիրապ մը նետեն զայն:

Հրեշտակ մը ամէն օր ուտելիք կը բերէր Ս. Լուսաւորիչին եւ այսպէս տասն հինգ տարի ան ապրեցաւ վիրապին մէջ:

Օր մը սակայն Թագաւորը սաստիկ հիւանդ եղաւ, զղջաց իր ըրած անգութ գործերուն համար:

Իր քոյրը, որ քրիստոնեայ էր, գիտէր թէ Ս. Լուսաւորիչ կ'ապրի տակաւին վիրապին մէջ:

Խնդրեց իր եղբօրմէն, որ Ս. Լուսաւորիչը հանել տայ վիրապէն:

Տրդատ Թագաւորը հաւանեցաւ, հանեցին Ս. Լուսաւորիչը վիրապէն՝ ողջ առողջ, որ բժշկեց եւ յետոյ մկրտեց Թագաւորը եւ բոլոր Հայերը:

Այնուհետեւ Հայաստանի ամէն կողմը եկեղեցիներ շինուեցան, Գ. Լուսաւորիչ կաթողիկոս եղաւ: Այն օրէն մինչեւ այսօր մեր ազգը քրիստոնեայ մնաց:

ՍԻՐԷ՛ ՀԱՅԸ

Սիրէ Հայը թէ ըլլայ .
 Աղքատ տնանկ անկարող,
 Վրան գլուխն հին ու մին,
 Իռնէ ի դուռ մուրացող .
 Անունն է Հայ պարտ է մեզ,
 Սիրել զնա Հայու պէս :

Սիրէ Հայը թէ ըլլայ .
 Հարուստ փարթամ մեծատուն,
 Եւ ունենայ Պէյ, էֆէնտի
 Կամ ամիրայ պատուանուն,
 Անունն է Հայ պարտ է մեզ,
 Սիրել զնա Հայու պէս :

Կարմիր են .— Ի՞նչ բաներ
 Կանա՞չ
 Կապո՞յտ
 Դեղի՞ն
 Սե՞ւ
 Ճերմա՞կ
 Սեփ սեւ, կաս կապոյտ, կափ կանաչ, ճեփ ճերմակ, դեփ դեղին, կաս կամիր, ի՞նչ բաներ կան :
 Համրէ հարիւրէն մինչեւ հազար, հարիւրներով
 Օր, հարիւր, երկու հարիւր եւլն .

ՄԵՄ ՀԱՅՐԻԿԸ

Տիրանին մեծ հայրիկը, ալ շատ ծեր էր. անոր ձեռքերը կը դողդղային եւ աչքերն ալ լաւ չէին տեսներ:

Հարսն ու տղան ալ ձանձրացեր էին իրմէ:

Օր մըն ալ սեղանին վրայ պնակ մը կոտորեր էր, ձեռքէն վար ձգելով:

Այն օրէն ի վեր չէին ուզեր, որ ծերունին իրենց հետ սեղան նստի:

Տիրանին հայրը փայտէ աման մը շինեց, մայրիկն ալ կերակուրը անոր մէջ կը դնէր, ու ծերունին անկիւն մը նստած միս մինակ կուտէր իր կերակուրը՝

— Տիրա՛ն, ի՞նչ կընես, տղաս, հարցուց օր մը հայրիկը:

— Փայտէ պնակ կը շինեմ, հայրիկ:

— Ի՞նչ պիտի ընես այդ փայտէ ամանը, հարցուց հայրիկը:

— Սիրելի հայրիկ ըսաւ Տիրան, այս ամանը կը շինեմ քեզի եւ մայրիկին համար,

որ երբ դուք ալ ծեր ըլլաք մեծ հայրիկին պէս, ասոր մէջ ձեր կերակուրը ուտէք:

Մարդն ու կինը կարմրեցան իրարու երես նայեցան, եւ ալ այն օրէն ի վեր մեծ հայրիկը իրենց հետ սեղան նստեցուցին եւ յարգեցին միշտ ✕

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարի աղջիկը մօրը կ'օգնէ .— Մանուկը մօրը վիզը կը փարի .— Լաւ բարք ու վարք ունի .— Փառքի ետեւէն մի վազեր .— Մեր տան բակը մեծ է .— Պատուհանը փակէ .— Հացը բորբոսած է .— Ժայռին քով փոս մը փորէ .— Հարկաւ փորի ցաւ մը ունի .— Բորենին զայլի նման անասուն մըն է .— Որթատունկերուն արմատները բրեցին .— Գորգը գետին փռեցին ու նստան .— Աղբիւրէն ջուր խմեցիր .— Ծովուն փրփուրը կը բռնէ .— Փուռին մէջ հաց կեփեն .— Բուն մը ոսկի շահեցաւ :

ԿԱՊԻԿԸ ԵՒ ՀԱՅԵԼԻՆ

Նատ տեղեր կապիկը կը կրթեն եւ կը պահեն տուներու մէջ, որպէսզի օգնէ տան գործերուն:

Օր մը, կապիկ մը, իր՝ տիկինին սենեակը կը մտնէ:

Հոն, հայելին մէջ իր պատկերը կը տեսնէ, եւ կըսէ ինքնիրեն, «այս հայելին ո՞րչափ տգեղ ցոյց կուտայ զիս:»

Կը բարկանայ, ուժով կից մը կը զարնէ եւ հայելին կտոր կտոր կընէ:

Հիմայ շատ գոհ է, կառնէ ձեռքը հայելին կտորներէն մին, սակայն ի՞նչ տեսնէ, դարձեալ իր պատկերը՝

Այս անգամ աւելի կը բարկանայ եւ կ'սկըսի հայելին կտորները՝ մէկիկ մէկիկ փշրել. բայց ի՞նչ օգուտ, հայելին ամենէն փոքրիկ բեկորն անգամ միշտ եւ միայն ցոյց կուտար — իր տգեղ պատկերը:

Հովով

Հոս քար մը կայ,
քարին վրայ նստի՛ր
քարը կրնա՞ս տեսնել
քարէ տուն կը շինեն
քարով թռչունը զարկաւ

* * *

Արտին մէջ շատ քարեր կան
Մըջիւնը քարերուն տակը մտաւ
Մի շարժեր այդ քարերը
Անդին անցիր քարերէն
Մի խաղար այդ քարերով

Օրինակէ ամբողջը, ստորագծուած բառերը գոց
սորվէ :

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՆՈՒՄԲԸ

/ Տիգրան պարտէզը կանաչ խոտին վրայ բան մը տեսաւ որ կը շարժէր: Մանրիկ արարած մըն էր որ Տիգրանի ոտքին մօտ քարի մը տակ անյայտ եղաւ, Տիգրան վերցուց քարը եւ տեսաւ որ փոքրիկ բաց դուռ մը կայ հոն:

— Անշուշտ հոս մտած ըլլալու է խորհեցաւ, Տիգրան, եւ նստաւ սպասեց որ մանրիկ արարածը դուրս գայ:

Յանկարծ տեսաւ որ ամէն կողմէն մեծ թուով փոքրիկ էակներ գունդագունդ կը դիմէին դէպի այդ դուռը: Տիգրան շատ հետաքրքրուեցաւ, կ'ուզէր գիտնալ թէ ի՞նչ կայ ներսը:

— Երանի թէ—ըսաւ ինքնիրեն— ես ալ այնքան փոքր ըլլայի որ կարենայի ներս մտնել:

Բազմութիւնը այնքան շատցաւ, որ մինչեւ Տիգրանին ոտքերուն քով եկան, որպէսզի իւրաքանչիւրը կարող ըլլա՛ր շուտով ներս մտնել:

Տիգրան ոտքը դրան վրայ դրաւ: Փոքրիկ արարածները իրար անցան եւ խորհրդակցութեան նստան: Յետոյ իրենցմէ մէկը Տիգրանին ուսին վրայ ելնելով ականջն ի վար փսփսաց:

— Բարի եղի՛ր, եւ ոտքդ դռնէն մէկդի քաշէ:

— Շա՛տ լաւ, ըսաւ Տիգրան, սակայն պայմանաւ որ զիս ալ հետերնիդ ներս տանիք:

Անոնք հաճեցան, եւ Տիգրան պզտիկցաւ, պզտիկցաւ, մինչեւ որ փոքրիկ միջատի մը չափ մընաց:

— Ի՞նչ է այս տեղը, հարցուց Տիգրան իր քովը գտնուող մանրիկ արարածին:

— Չե՞ս գիտեր, սիրելիս, այս տեղը մեր Թատրոնն է, պատասխանեց անիկա, եւ Տիգրանի հետ ձեռք ձեռքի տուած ներս տարաւ զայն Վ:

Ընդարձակ տեղ մըն էր խիճերով լեցուն, որոնց վրայ հազարաւոր փոքրիկ էակներ նստած կը խնդային եւ կը խօսէին: Հեռուն սարդի ոստայնէն մոխրագոյն մեծ վարագոյր մը ձգուած էր բեմին առջեւ: Վարագոյրին ետեւէն ջութակի եւ սրինգի մեղմ ձայն մը կը լսուէր մեղուներու բզզիւնին նման:

Եւ ահա՛ խոշոր կանաչ գորտ մը երեւցաւ բեմին վրայ:

— Կրօ—օմ, կրօ—օմ, ըսաւ, եւ բազմութիւնը լռեց անմիջապէս:

Երկու սեւ սարդեր վազեցին եւ բացին վարագոյրը:

Բեմին վրայ նուազախումբ մը կար, ո—

րուն նմանը Տիգրան բնաւ չէր տեսած: Հազարաւոր փոքրիկ միջատներ, ամէն մէկուն թեւին տակ գործիք մը, բեմին վրայ տեղաւորուած էին: Արծաթէ չորս հիանալի քնարներ կը կենային երկու կողմը: Սիրուն պարիկ մը երեւցաւ եւ անուշ եղանակ մը նուագեց միջատներէն ծափեր խլելով: Յետոյ խումբ մը խեղկատակ միջատներ եկան եւ այնքան յաջող կատարեցին իրենց դերը, որ Տիգրան խնդալէն մարեցաւ:

Ամենէն վերջը մոխրագոյն հագուած մթեղներու խումբ մը պարեց, մինչդեռ մեղուները ջութակ կը զարնէին, եւ երբ ճպուռներն ալ սկսան երգել, վարագոյրը իջաւ փոքրիկ միջատներու ծափերուն մէջ, որոնք շատ գոհ մնացած էին:

Լոյսերը վառեցան եւ Տիգրան տեսաւ, որ այս լոյսերը կայծոռիկներ էին: Բազմութիւնը սկսաւ դուրս ելնել, Տիգրան ալ ելաւ, իր ընկերոջ հետ ձեռք ձեռքի տուած:

— Ամէն գիշեր նուագահանդէս կ'ունենանք հոս, ըսաւ Տիգրանին ընկերը, բայց մինչեւ որ չպզտիկնան, չես կրնար բան մը իմանալ, եւ աներեւոյթ եղաւ: Տիգրան իրեն շնորհակալութիւն յայտնելու ժամանակ իսկ չունեցաւ:

✕ Տիգրան լաւ կը ճանչնար այն քարը. հե-

տեւեալ օրը, նոյն ժամուն, դարձեալ եկաւ
հոն, բայց չկրցաւ տեսնել մէկը՝ որ փոքրիկ
թատրոնին դուռը բանար:

Պարտէզին նստարանին վրայ սպասեց
մինչեւ որ քունը տարաւ, մտիկ ընելով մի-
ջատներու ձայնը, որոնք բնութեան նուազա-
խումբը կը պատրաստէին: Թ

Գտի՛ր հակառակը

Կուշտ	Նա
Քուն	Գիշեր
Վեր	Տաք
Խելօք	Չոր
Աջ	Բարձր
Ներս	Ծուռ
Երկայն	Սեւ
Նեղ	Հաստ

ԷՋՄԻԱՄԻՆ

Մեր պապերուն հայրենիքը, որ մեզի համար ալ սիրելի է, Հայաստան կը կոչուի :
Հայաստանի մէջ շատ բարձր լեռ մը կայ, Մասիսը կամ Արարատը :

Այս լեռան մօտակայ, Վաղարշապատ քաղաքին մէջ կը գտնուի հայերուն ամենամեծ եկեղեցին— Էջմիածին :

Էջմիածնի եկեղեցին շինած է Գրիգոր Լուսաւորիչ, որ դիտենք թէ մեր ազգը քրիստոնեայ ըրաւ :

Գրիգոր Լուսաւորիչ, գիշեր մը իր երազին մէջ տեսաւ Քրիստոսը քանի մը հրեշտակներով, որոնք ձեռքերնին մէկ մէկ լոյս բռնած էին, եւ այդ լոյսերը լեռան ստորոտը քանի մը տեղեր տնկեցին :

Այն ատեն Քրիստոս, մօտեցաւ Լուսաւորիչին, ցոյց տուաւ լոյսերը եւ ըսաւ .

— Գրիգոր, դուն այս տեղ պէտք է եկեղեցի մը շինես :

Լուսաւորիչ արթնցաւ, շատ ուրախ էր . անմիջապէս գնաց մեր Տրդատ Թագաւորին քով, հոն կանչել տուաւ նաեւ ուրիշ խելացի հայեր, պատմեց իր երազը, ամէնքն ալ հիացած մտիկ ըրին եւ ըսին .

— Այո՛, պէտք է հոն եկեղեցի մը շինենք .

Անմիջապէս գործի սկսան. թագաւորը,
Թագուհին, քոյրը, իրենց փէշերով հող
կը տանէին. վերջապէս փառաւոր եկեղեցին
չինեցին, աւարտեցին, անունն ալ դրին Էջ-
միաձիւն, որ ըսել է Քրիստոս իջաւ:

Այս եկեղեցին կայ մինչեւ այսօր եւ հոն
կը մնայ հայերուն Հայրապետը, այսինքն՝
Կաթողիկոսը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Իմ հայրենիք զիս կը կանչէ,
Հեռու եմ Հայաստանէն,
Հայու որդւոյն կը վայելէ՞,
Հեռանալ Հայաստանէն:

Միթէ՞ արծաթ, ոսկի գոհար,
Կ'ըստփոփէ Հայաստանը.

Այն որ կ'ողբայ որդւոց համար,
Խղճալի Հայաստանը:

Խոր տխրութեան մէջ է թաղուեր,
Թագուհի Հայաստանը.

Բոպիկ ոտքով, արձակ մազով,
Կ'արտասուէ Հայաստանը:

Անգութ երկինք ա'լ չի յիշեր,
Մոռցեր է Հայաստանը.

Անսիրտ հայեր ալ չեն սիրեր,
Անուշիկ Հայաստանը:

Ռ՛հ, թողէ՛ք զիս, խօսիմ ազատ,
 Երգեմ միշտ Հայաստանը.
 Անուշ երկիր կոյս անարատ,
 Աննման Հայաստանը :

Արեւ ծածկեր է իր դէմքը,
 Խաւար է Հայաստանը.
 Հայոց արեւն ալ մարեր է,
 Սեւ հագեր Հայաստանը :

Մինչեւ կտրի իմ վերջին շունչ,
 Պիտի կանչեմ Հայաստան,
 Պլլուիմ մէյ մը հայրենեացս,
 Ապա մտնեմ գերեզման :

Անդորրութիւն ես կը խնդրեմ
 Սիրելի Հայաստանին.
 Կտրել այս ճայնս չէ՛, չէ՛ կարող
 Սոսկումը գերեզմանին :

Ա. ՀԱՅԿՈՒՆԻ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փողոցը թափուր է .— Փորձառու մէկը չեն կրնար
 խաբել .— Կերակուրը չուտեր՝ կը լափէ .— Խաւարին
 մէջ կը խարխափէ .— Այս բառին իմաստը գիտե՞ս
 .— Տունէ տուն կը թափառին .— Բուրդէ հագուստը
 տաք կը պահէ .— Վախէն լեղին փրթաւ .— Աչքերը
 խուփ պառկած էր .— Այծը գուբին մէջ ինկաւ .— Ա-
 մէն կողմ ծաղկի թուփեր կային .— Միշտ Սուրբ
 Գիրք կարդա՛ :

ՃՆՃՂՈՒԿԸ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՈՐԲԵՐ

(Հայկական հէքեաթ)

Ա.

Մանուկը հինգ տարեկան էր, Մանուշը վեց, երբ իրենց մայրը մեռաւ: Խորթ մայր մը եկաւ տունը, որ իրեն հետ չորս տարու մանչ մը բերած էր:

Խորթ մայրը շատ կը նեղէր մանուկը եւ Մանուշը, բայց հայրիկն ալ շատ կը սիրէր զիրենք եւ կը ցաւէր, որ մայրիկը մեռաւ եւ որբ մնացին:

Օր մը ամուսինը նեղացաւ իրեն եւ տունէն գնաց:

Խորթ մայրը իր տղուն ամէն օր աղուոր աղուոր ուտելիքներ կուտար, իսկ որբերուն միայն ցորեն կը խաչէր եւ կը կերցնէր:

Օր մը խորթ մայրը ըսաւ,

— Այսօր այս երկու տղաքը գետը տանիմ լուալու եւ ջուրին մէջ նետեմ ու գամ:

Այն օրը Մանուկ եւ Մանուշ տանիքը նստեր իրենց խաչած հատիկը կ'ուտէին, տեսան որ ճնճղուկ մը կ'ելնէ կ'իջնէ եւ կը ճրուողէ շարունակ:

Մանուկ ուզեց քարով զարնել անոր, Մա-

նուշ չթողուց: Ու մտիկ ըրին, որ այսպէս
կ'ըսէր ճնճղուկը:

— Որբե՛ր, սիրուն որբե՛ր, ինծի հատիկ
մը տուէ՛ք, տանիմ ձագերուս տամ, ձեզի շատ
օգտակար բան մը կ'ըսեմ:

Քոյր եւ եղբայր քանի մը հատիկ նետե-
ցին ճնճղուկին, որ գոհ եղաւ եւ ըսաւ:

— Ո՛րբեր, փախէ՛ք, ո՛րբեր փախէ՛ք,
ձեր խորթ մայրը այսօր ձեզ գետը պիտի տա-
նի եւ ջուրը նետէ, փախէ՛ք, շուտ փախէ՛ք:

Այսպէս ըսաւ թռչունը ու թռաւ:

Խորթ մայրը մօտեցաւ տղոց եւ ըսաւ,

— Ելէ՛ք ձեզ գետը տանիմ որ լուամ,
մաքրեմ Ք

Անոնք ալ ըսին,

— Դուն գնա՛, մենք հիմայ կուգանք:

Երբ խորթ մայրը հեռացաւ, տղաք լեռը
փախան, մէկը զիրենք չփնտռեց. քալեցին,
քալեցին, եւ անտառ մը մտան. գիշեր էր. ա-
ղօթեցին, ու գետնի վրայ քնացան:

Առաւօտուն արեւէն առաջ ճնճղուկը ե-
կեր էր, եւ իրենց կ'ըսէր.

— Բարի լոյս, որբեր, սիրուն որբեր,
ձեզի հատիկ բերեր եմ, ելէ՛ք եւ կերէ՛ք:

Մանուկ եւ Մանուշ մեծ ուրախութեամբ
վազեցին ճնճղուկին ետեւէն. տեսան որ մա-
միկ մը ամանով լեցուն խաչած հատիկ բե-

րաւ, դրաւ ծառին տակ գնաց. փոքրիկ թռու-
չուններ սկսան ուտել, որբերն ալ միասին
կ'ուտէին:

Ամէն օր մամիկը կը բերէր հատիկը, որ-
բերը եւ թռչունները կ'ուտէին եւ կը մեծնա-
յին:

Բ.

Օր մը թագաւորին տղան որսի ելաւ եւ
այդ անտառը մտաւ. հո'ն գտաւ այս խեղճ
որբերը, իր պալատը տարաւ եւ իրեն գաւակ-
ըրաւ:

Պալատին մարդիկը շատ շատ կը սիրէին
զիրենք, բայց որբերը միշտ տխուր էին,
չէին խնդար:

— Ինչու՞ տխուր էք, ի՞նչ ունիք, ի՞նչ
կ'ուզէք անուշիկներս— հարցուց թագաւո-
րին տղան:

Մանուշ պատմեց, թէ շատ կարօտքեր են
իրենց հայրիկը, շատ կարօտքեր են իրենց սի-
րելի ճնճղուկը:

Թագաւորին տղան փնտռել տուաւ եւ
գտաւ անոնց հայրիկը որ լալով գրկեց իր
խեղճ գաւակները եւ պատժեց չար Վինը:

Թագաւորին տղան պալատին մէջ պա-
հեց հայրն ալ :

Բայց ճնճղո՞ւկը, ո՞վ կրնար գտնել զայն :

Օր մը սակայն ինքնիրեն եկաւ ան, ներս
մտաւ բաց պատուհանէն ու սկսաւ ճռուողել :

— Բարի՛ որբեր, դուք իմ ձագերուս հա-
տիկ տուիք, Աստուած ալ ձեզի այսքան բա-
րիք ըրաւ. օրհնեալ ըլլաք. մնաք բարով, ը-
սաւ ու թռաւ գնաց :

Հետեւեալ հարցումներուն պատասխանը գրեցէ՛ք

Պարտէզին մէջ կայ — Ի՞նչ բան .—

Պարտէզին մէջ կա՞ն — Ի՞նչ բաներ—

Գնա՛ — որո՞ւն քով — որո՞նց քով

Սիրէ Ի՞նչ բանը — Ի՞նչ բաները

Անցիր ու՞ր տեղէն — ու՞ր տեղերէն

Կը շինեն ինչո՞վ — Ի՞նչ բաներով :

Համրէ՛ հազարէն մինչեւ տասըհազար, հա-
զարներով :

Օր .— Հազար, երկու հազար, երեք հազար եւլն

ՓԻՂԸ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿԸ

(Փիղը շատ խոշոր կենդանի մըն է. եթէ կենդանիներու պարտէզը երթաք, կրնաք տեսնել. բերնին երկու կողմը երկու երկար ակռաներ ունի, որոնք շատ յարգի են. շատ գեղեցիկ առարկաներ կը շինուին անոնցմէ : Ունի երկար քիթ մը, որ իր պատիճն է :

Փիղին մորթը շատ հաստ է. շատ տեղեր փոքրիկ հիւղակներ կը հաստատեն վրան եւ կը ճամբորդեն :

Հիմա ձեզի պիտի ըսեմ փիղի մը պատմութիւնը եւ գիտեմ որ շատ պիտի խնդաք :

Օր մը փիղ մը փողոցէն անցած ատեն, կեցաւ դերձակի մը խանութին պատուհանին առջեւ՝ դերձակը նստած կար կը կարէր. փիղը իր պատիճը երկնցուց, պատուհանէն ներս. դերձակը խնդալով, ասեղի քանի մը հարուածներ տուաւ փիղի պատիճին, որ անմիջապէս դուրս քաշեց եւ ճամբան շարունակեց :

Սակայն փիղը միտքը պահեց դերձակին ըրած շարութիւնը :

Ուրիշ օր մը աղտոտ ջուրով աղուոր մը

լեցուց իր պատիճը, եւ եկաւ դերձակին պատուհանին առջեւ, որ նստած կար կը կարէր դարձեալ. պատիճը պատուհանէն ներս երկարեց, եւ հեղեղի պէս պարպեց աղտոտ ջուրը դերձակին վրայ:

Դուք ըսէ՛ք, թէ ի՞նչ եղաւ դերձակը:

Տեսա՞ք թէ ինչպէս կենդանի մըն է փիղը: #

.....

Գիր մը աւելցելով բառեր շինէ՛

- աջ
- ոց
- ից

Գիր մը փոխելով նոր բառեր շինէ՛:

Գէր— տուր— բիրտ— սառ— հազ— դանձ—
փուչ— մաղ— բիր— փուք— ձուկ— լոյս— գոյն—
բոյր— դամ— գոմ— տող— բեռ— դոյլ— խեւ:

Գեղամ եւ Գեղանոյշ, հետաքրքրութեամբ մտիկ կ'ընէին այս բոլորը:

— Ո՛հ, Գեղանոյշ, ըսաւ յանկարծ Գեղամ— ո՞րչափ կը փափաքիմ, Յիսուսը դիմաւորող տղաքներէն մէկն ըլլալ:

Կէսօրնուան մօտ, վերջացաւ ժամերգութիւնը, Գեղամ եւ Գեղանոյշ մեծ ուրախութեամբ, ձիթենիի եւ արմաւենիի ճիւղեր բռնած, տուն եկան:

Հոլով

Մարդ մը մտաւ ներսը .

Մարդուն կօշիկները հին են .

Մարդը ներս կանչէ .

Այն մարդէն հաց մի գներ .

Չար մարդով ընկեր մի ըլլար :

* * *

Սրահին մէջ շատ մարդեր կան .

Այս մարդերուն դրամը տուի՞ր .

Մարդերը խօսիլ մի տաք .

Այդ մարդերէն մի վախնար .

Տունը մարդերով լեփ լեցունկ էր :

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱԿ

Բարի հրեշտակ մը այս առաւօտ,
Թռչտելով անկողնիս մօտ,
Ժպտուն զուարթ մանկիկ ըսաւ.
Եւ եւ երգէ «Քրիստոս յարեա՛ւ»:

Եւ կը լսէ՞ք ահա այսօր,
Մարդ եւ հրեշտակ, աշխարհ բոլոր,
Կերգեն անոյշ եղանակաւ
Այդ ազուոր երգն «Քրիստոս յարեա՛ւ»:

Սիրտս լեցուած սուրբ հրճուանքով,
Ես ալ կ'երգեմ թէեւ թոթով.
Բայց մանկական անոյշ լեզուաւ
«Քրիստոս յարեա՛ւ, Քրիստոս յարեա՛ւ»

ԿՐԹՈՒԱԾ ՇՈՒՆԸ

• Արամ եւ Վահէ շատ ուրախ էին, շատ կը սիրէին իրենց նոր տունը, որուն ետեւի կողմը ունէին ընդարձակ պարտէզ մը, գեղեցիկ եւ մաքուր, ուր կրնային հանգիստ խաղալ իրենց սիրելի շունին, Ֆիտոյին հետ:

Բայց Արամին եւ Վահէին ուրախութիւնը երկար չտեւեց. հետեւեալ օրն իսկ, տանուտէրը, որ քովի տունը կը բնակէր, եկաւ իմացնել իրենց թէ պէտք է տունը պարպեն անմիջապէս, թէ չէր ուզեր որ իր տան մէջ շուն պահեն, որովհետեւ նախկին դրացիին շունը շատ վնասեր էր իր տունին եւ պարտէզին:

Ի՞նչ ընէին հիմայ Արամին եւ Վահէին ծնողքը. չէին ուզեր տունը պարպել, թէ՛ շատ կը սիրէին եւ թէ՛ նոր եկած էին ու հազիւ տեղաւորուած. յետոյ ի՞նչպէս գտնէին անմիջապէս նոր տուն մը:

Ուրեմն պէտք էր, սիրելի Ֆիտօն ուրիշ տեղ դրկել, բայց ի՞նչպէս իմացնել Արամին եւ Վահէին, անոնք պիտի ուզէին բաժնուիլ իրենց սիրելի Ֆիտոյէն:

Շատ ջանացին համոզել տանուտէրը, բայց ի զուր, ,

— Ո՛չ, ո՛չ, կ'ըսէր, պէտք է անմիջապէս ելնէք տունէն:

Արամ եւ Վահէ բնաւ լուր չունէին այս բաներէն. անոնք ուրախ եւ երջանիկ կը խաղային պարտէզը, իրենց Ֆիտոյին հետ:

Վ Ֆիտօն այնչափ լաւ կըթուած էր, որ երբ հետեւեալ օրը տղաք գնդակ կը խաղային, ան իր ետեւի ոտքերուն վրայ կեցած, առանց աղմուկ ընելու կը բռնէր գնդակը. տանուտէրը պատուհանին առջեւ նըստած կը դիտէր, տեսաւ որ այս շունը լաւ կըթուած է, աղմուկ չունի, չաղտոտեր, եւ իրեն ալ որեւէ նեղութիւն չտար:

Իրիկունը գնաց նոր դրացիին զանգակը զարկաւ, երբ դուռը բացին Ֆիտօ տղոց հետ դիմաւորեց տանուտէրը եւ սկսաւ զանազան սիրուն շարժումներ ընել, յետոյ նստաւ գետինը անոր ոտքերուն առջեւ, եւ սկսաւ զայն դիտել ուշի ուշով, կարծես հասկցած էր ամէն բան, եւ կ'աղաչէր անոր որ փոխէ իր միտքը:

— Այո՛, սիրուն կենդանի, ըսաւ տանուտէրը, — ես կ'ուզեմ որ դուն մնաս այս տունին մէջ, դուն այնչափ լաւ կըթուած ես,

որես ալ պիտի սիրեմ քեզ. հիմայ տիկի'ն, այլ
եւս դուք կրնաք մնալ իմ տունս եւ պահել այս
խելացի կենդանին—:

Երբ կը մեկնէր, Ֆիտօ անոր ոտքերուն
կը պլլուէր եւ կարծես կ'ուզէր ըսել՝
— Շնորհակալ եմ:

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հետի քալելով ձորէն անցանք, մինչեւ որ հեռու
գիւղ մը հասանք.— Անտառին մէջ անձաւ մը կար մօ-
տիկը ժայռ մը, ժայռին տակը աղբիւրէ մը բիւրեղի
պէս ջինջ ջուր մը կը հոսէր:— Մօրը սէրը կը յաղ-
թէ ամէն բանի.— Մարդկային սեռը պիտի չսպառի.—
Փափուկ մարդերուն վրայ բոպիկ ոտքերով կը պա-
րէին.— Թմբուկին ձայնը կը լսե՞ս.— Պօսք տուած էին
այսօր դառնալ.— Բլուրին շուրջը դարձանք.— Բնաւ
ցաւ չզգացի.— Գետէն անցաւ, եզերքը խեղդուեցաւ.—
Լաւազոյն է խելացի թշնամի ունենալ՝ քան թէ տը-
գէտ բարեկամ.— Ձեր խումբին պետը ո՞վ է.— Մէկ-
դի ձգեցէք անպէտ խօսքերը:

ՎՍՐԴ, ԲԱՂԵՂ, ՄԱՆՈՒՇԱԿ

Օր մը վարդը, բաղեղը եւ մանիչակը
այսպէս կը խօսակցէին իրարու հետ.

Վարդ.— Որչա՞փ գեղեցիկ եմ ես, երբ
առտուն կանուխ, կանաչ տերեւներու մէջէն
դուրս կը հանեմ գլուխս, երբեմն կարմիր,
կրակի գոյնով, երբեմն դեղին արեւի նման,
երբեմն ալ սպիտակ ձիւնի պէս. գեղեցիկ հո-
տովս միշտ կը լեցնեմ օդը, ասոր համար ին-
ծի կ'ըսեն ծաղիկներու քագուհի: ,

Բաղեղ.— Ես լսեցի բոլոր ըսածներդ,
նայէ ինծի անգամ մը, ի՞նչպէս պլլուեր ելեր
եմ, մինչեւ ծառին գագաթը. իսկ դուք եւ
բոլոր ծաղիկներ կը մնաք վարը, շատ վարը.
Ես ամէն առաւօտ արեւէն առաջ կը բանամ իմ
ծաղիկ աչքերս, աւելի շատ գոյներով, մար-
դիկ իմ անունս դրած են առաւօտեան փառ-
քը:

Մանիչակ.— Ո՞վ վարդ, ո՞վ բաղեղ,
թէ եւ չունիմ ոչ ձեր փայլը, ոչ ձեր գոյները
եւ ոչ ալ հասակը, թէ եւ ես ոչ թագուհի եմ եւ
ոչ ալ առաւօտեան փառքը, բայց ծաղիկ մըն
եմ շատ փոքրիկ, այնպէս որ զիս դժուարաւ
կը գտնեն շատ անգամ. եւ ես եմ որ շատ կա-
նուխ կ'արթննամ, երբ դուք կը քնանաք տա-
կաւին եւ կ'աւետեմ մարդոց գարնան գալը:

Հովով

Ձին խելացի է,

Եղբայրս նստաւ.....վրայ,

Վար իջիր.....

Երէկ պտոյտ մը ըրի,

Բաց դաշտին վրայ խումբ մը.....տեսայ.

Մարդը բոլոր.....բերանը սանձ դրաւ.

Այս.....մէկը ընտրէ.

Մարդիկ.....կը ճամբորդեն.

Ամբողջացո՛ւր վերի խօսքերը

ԾԱՂԿԱԶՈՐ

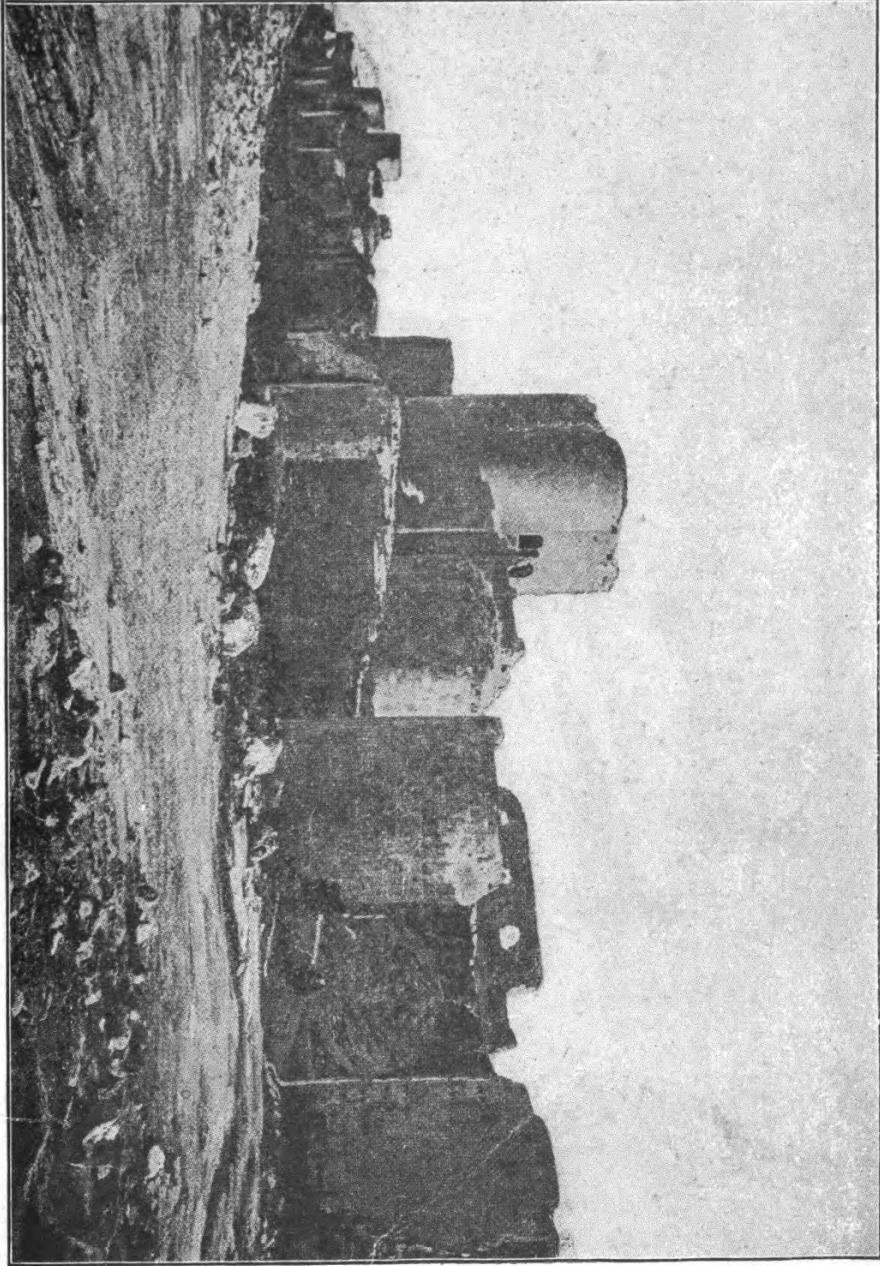
11.

Ճ Շիրակայ դաշտին գիւղերէն մէկուն բոլոր հայ աղջիկները, որոշեցին օր մը պտոյտի երթալ իրենց մօտակայ ձորը:

Նախ հրաման առին իրենց մայրիկներէն. առտու մը կանուխ իրենց գեղեցիկ ու զարդարուն զգեստները հագան, ուտելիք առին եւ գացին ձորը:

Ո՛րչափ երջանիկ էին. զանազան խաղեր, պարեր, զուարճութիւններ իրարու ետեւէն: Ա՛լ յոգնած էին ու անօթի. պահ մը նստան կանաչ խոտերու վրայ, ամէն մէկը իր կերակուրը պատրաստեց, կերան ուրախ եւ

ՅՋՈՆԵՍԿ ԶՈՐԴԻՎՎՂԿՄ ԵՂԳՅԾՈՎՂՈՑ ՎԻՃԻՆԻՔ ՎՅՈ

զուարթ, մօտակայ զովիկ աղբիւրէն ջուր
խմեցին, ու քիչ մը հանգստանալէ յետոյ ուր
ոչեցին տուն դառնալով:

Ափսո՛ս. իրենցմէ քանի մը քայլ հեռու,
ժայռի մը ետեւ, թուրքեր պահուրտեր էին
եւ այս բարի ու անմեղ հայ աղջիկները կը
դիտէին:

Յանկարծ դուրս ելան ժայռին ետեւէն,
եւ մօտենալով աղջիկներուն ըսին,

— Դուք այլեւս ձեր տուները պիտի չերթաք,
պէտք է մեզի հետ մեր տուները երթաք
եւ տաճիկ ըլլաք:

Խեղճ աղջիկները շատ լացին, աղաչեցին
եւ ըսին.

— Մենք հայ աղջիկներ ենք, կ'ուզենք
հայ ապրիլ եւ հայ մեռնիլ. մենք ձեզի հետ
չենք կրնար երթալ, մենք տաճիկ չենք ըլլար:

Այն ատեն, այս չար ու անգուլթ թուրքերը,
իրենց զէնքերով, զարկին ու սպաննեցին
բոլոր հայուհիները:

Բ.

Արեւը մարը կը մտնէր. մայրիկները
վրդոված իրարու կը հարցնէին,

— Ու՞ր մնացին մեր աղջիկները, ուչ տե՛ն է, դեռ չեկան :

Ամէնքը միասին ճամբայ ելան դէպի ձորը, իրենց սիրելիները փնտռելու :

Հասան ձորը. ո՛հ ի՞նչ տխուր էր, ամէն տեղ արիւնով ներկուած, եւ իրենց հրեշտակ աղջիկները արիւններու մէջ գետին փռուած եւ մեռած էին :

Դժբախտ մայրերը շատ լացին, լացին ու չկրցան տուն երթալ, այնտեղ քնացան ք

Առտուն կանուխ արեւին հետ արթնցան, չորս կողմ դիտեցին. լեռը, ձորը, կանաչ խոտը, ջուրը, ամէն տեղ վարդ, շուշան, մանիչակ բուսեր էր, իրենց աղջիկներուն տեղ :

Մայրերը հոտուըտացին այդ ծաղիկները, իրենց արցունքով թրջեցին ու տուն դարձան :

Մինչեւ հիմայ ամէն տարի, գարնան ժամանակ, այդ ծաղիկները կը բուսնին նորէն, եւ կը ծածկեն լեռ, ձոր. եւ այն օրէն մինչեւ այսօր, այդ ձորը կը մնայ, մեր նշանաւոր Անի քաղաքին մօտ, ու անունն է Ծաղկաձոր ։

Ո՞վ են ԱՍՈՆՔ

**Ո՞վ են ասոնք, ըսէ ոգի՛ այս խեղճեր,
Մերկ, անօթի, հիւծեալ, նկուն, տարագիր,
Որ կը քշուին կորդ անցքերէ վըշտամբեր,
Չունի՞ն ասոնք տուն տեղ և մա՛րդ անձընդիր**

Ո՞վ են ասոնք:

**— Հայ են ասոնք, հայոց մայրեր տնաչէն,
Քաջ, անձնուրաց, բարեպաշտ, սուրբ, ծըն-
գասէ՛ր,**

**Չոր թշնամին խլեց, հանեց իւր տունէն,
Բերաւ, նետեց դժոխային այս տեղեր:**

Հայ են ասոնք:

* * *

**Ո՞վ են ասոնք, ըսէ Ո՞գի, այս խեղճեր,
Մարած աչօք, դալկադէմ, մունջ հոգեխռով,
Ասոնց գլխէն մէկ մեծ փորձանք է անցեր,
Կարծես ասոնք խոշտանգուած են օրերով:**

Ո՞վ են ասոնք:

**— Ձերն են ասոնք, հայ աղջիկներ անարատ,
Կոյս էակներ, կիրթ, ամօթխած, թանկա-
գին,**

**Չոր անպատուեց թըշնամին լիրբ ոճրա-
պարտ,**

**Պատուի, տոհմի, նահատակներն Հայ ազ-
գին:**

Հայ են ասոնք:

* * *

Ռ՞վ են ասոնք, ըսէ Ո՞գի, այս խեղճեր,
 Այս փոքրիկներ խելօք, սիրուն եւ աղուոր,
 Ա՛հ չեն ուզեր խօսիլ, խայտալ անվեհեր,
 Կարծես զայրոյթ մ՞ունին ասոնք գաղտ ու
 խոր:

Ռ՞վ են ասոնք:

— Որք հրեշտակներն են ասոնք ալ խեղճ Հա—
 յուն,

Յափշտակուած մայրիկներու գիրկերէն,
 Բողոքներով, վրէժներով լեփ լեցուն,
 Իրենց չորս գին սուր ակնարկներ կը նետեն:
 Հայ են ասոնք:

* * *

Ըսէ Ո՞գի, ինչո՞ւ այսպէս են ցիր ցան
 Այս ոսկերք ալ, ինչո՞ւ մնացեր են անթաղ:
 Կարծես աշխարհ մըն է մեռեր հոս անձայն:
 Ոճիր մը կայ, այս տեղերու մէջ խաղաղ:
 Ի՞նչ են ասոնք:

— Ասոնք բոլոր ոսկորներն են Հայ Յեղին,
 Զոր վատարար ջարդեց թուրքըն խելացնոր,
 Անզէն, անտէր ինկան ասոնք ի գետին,
 Բայց սպասէ, պիտի յառնեն կեանքով նոր:Ք

1916

ԲԱԲԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

* * *

Ռ՞վ են ասոնք, ըսէ Ո՞գի, այս խեղճեր,
 Այս փոքրիկներ խելօք, սիրուն եւ աղուոր,
 Ա՛հ չեն ուզեր խօսիլ, խայտալ անվեհեր,
 Կարծես զայրոյթ մ՞ունին ասոնք գաղտ ու
 խոր:

Ռ՞վ են ասոնք:

— Որք հրեշտակներն են ասոնք ալ խեղճ Հա—
 յուն,

Յափշտակուած մայրիկներու գիրկերէն,
 Բողոքներով, վրէժներով լեփ լեցուն,
 Իրենց չորս գին սուր ակնարկներ կը նետեն:
 Հայ են ասոնք:

* * *

Ըսէ Ո՞գի, ինչո՞ւ այսպէս են ցիր ցան
 Այս ոսկերք ալ, ինչո՞ւ մնացեր են անթաղ:
 Կարծես աշխարհ մըն է մեռեր հոս անձայն:
 Ոճիր մը կայ, այս տեղերու մէջ խաղաղ:
 Ի՞նչ են ասոնք:

— Ասոնք բոլոր ոսկորներն են Հայ Յեղին,
 Զոր վատարար ջարդեց թուրքըն խելացնոր,
 Անզէն, անտէր ինկան ասոնք ի գետին,
 Բայց սպասէ, պիտի յառնեն կեանքով նոր:Ք

1916

ԲԱԲԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Բայ

Ես կը սիրեմ տունը,
Դուն կը սիրես շունը,
Ան կը սիրէ կատուն.
Մենք կը ըսիրենք ժամը,
Դուք կը սիրէք պարտէզը.
Անոնք կը սիրեն ծաղիկները.

* * *

Ես կը սիրէի Արամը
Դուն կը սիրէիր Ջապէլը
Ան կը սիրէր քոյրը,
Մենք կը սիրէինք պտոյտը
Դուք կը սիրէիք դաշտը,
Անոնք կը սիրէին ծովը,

* * *

Ես սիրեցի ձեր տունը,
Դուն սիրեցիր թռչունը,
Ան սիրեց գառնուկը,
Մենք սիրեցինք ազարակը,
Դուք սիրեցիք ծառերը,
Անոնք սիրեցին պտուղները,

* * *

Սիրէ՛ հայրդ եւ մայրդ.
Սիրեցէ՛ք հայաստանը:

ՖԻՏՕ ԵՒ ԹՕՊԻ

Պիտո սեւ ու ճերմակ գոյնով շնիկ մ'էր, բոլոր օրը վեր վար կը պտտէր կը վազվզէր. տան մէջ շատ կը սիրէին զինք, ու այսպէս Պիտո շատ երջանիկ էր.

Օր մը սակայն, խոշոր դեղին կատու մը եկաւ բնակիլ միեւնոյն տան մէջ, Թօպի էր անունը:

Սակայն Պիտո անմիջապէս իր զօրութիւնը ցոյց տալ սկսաւ:

Երբ Թօպիին ամանը կերակուրով լի տեսնէր, զայն կը հալածէր եւ կերակուրը ինքը կ'ուտէր:

Սակայն Թօպի հանդարտ էր, եւ միշտ կատակի կը զարնէր անոր ըրածը. երբ Պիտոյին գալը տեսնէր, շուտով տեղն ու կերակուրը անոր տալով կը հեռանար առանց աղմուկի:

— Հապա՛ ես եմ այս տունին տէրը. քեզմէ շատ առաջ եկեր եմ հոս, եւ ի՛նչ որ ալ ըլլայ, շուն մը կատուէ մը աւելի զօրաւոր է միշտ—կ'ըսէր Պիտո օր մը, երբ խեղճ Թօպիին կաթը կը լափէր.

— Իրաւունք ունիս, շունը կատուէն աւելի զօրաւոր է. սակայն փոքրիկ հնարամտութիւնն ալ երբեմն մեծ գործեր կը տեսնէ, ըսաւ Թօպի, որ շատ կը սիրէր երկար գանգուր պոչով Պիտօն:

Վ Ոյժը շուներունն է, եւ վարպետութիւնը՝ վախկոտներուն, ըսաւ Ֆիտօ եւ վազեց դէպի դուռը: Թօպի վար իջաւ իր ապաստանած տեղէն եւ անկիւն մը քաշուած սկսաւ մրափել:

Քնանալու մօտ, յանկարծ հասաւ Ֆիտօ, վրան յարձակեցաւ, իսկ խեղճ Թօպի ցատկեց եւ ելաւ մօտի կեռասենիին վրայ:

Սոչոր սեւ շուն մը, որ գաղտնի կերպով մտեր էր տան պարտէզը, յանկարծ յարձակեցաւ Ֆիտոյին վրայ եւ գետին պառկեցուց զայն՝

Թօպի երկար չըսպասեց, ցատկեց, սեւ շունին ետեւը անցաւ, եւ ուժգին կերպով, իր ճանկերը մխեց անոր մորթին մէջ:

Սեւ շունը ցաւէն, թողուց Ֆիտօն ու հազիւ կրցաւ ազատիլ, վիրաւոր դուրս փախաւ պարտէզէն, իսկ Թօպի վազեց եւ իր առջի տեղը ելաւ:

— Վար եկուր, սիրելի Թօպի, ա՛լ քեզ պիտի չնեղեմ. եթէ դուն չըլլայիր, այս սեւ շունը զիս պիտի սպաննէր անկասկած, ըսաւ Ֆիտօ, մինչ Թօպի իր վրան գլուխը կը շրտկէր:

— Այս վայրկեանէն, այլեւս դուն ես այս տեղի մեծը. որովհետեւ ըստ իս դուն ես մենէն զօրաւորը, աւելցուց Ֆիտօ:

Այն օրէն սկսեալ Ֆիտօ եւ Թօպի լաւա-

գոյն բարեկամներն եղան, եւ Ֆիսո համոզ-
ուեցաւ թէ Թօպիին ճարպիկութիւնը իր ոյ-
ժէն լաւ գործ կը տեսնէ:

Բայ

Ես կը խօսիմ հայերէն,
Դուն կը խօսիս անգղիերէն,
Ան կը խօսի Ֆրանսերէն,
Մենք կը խօսինք մեր լեզուն,
Դուք կը խօսիք շատ բարձր,
Անոնք կը խօսին անդադար

* * *

Ես կը խօսէի երէկ,
Դուն կը խօսէիր քրոջս հետ,
Ան կը խօսէր մեր տունը,
Մենք կը խօսէինք իրենց հետ,
Դուք կը խօսէիք ցած ձայնով,
Անոնք կը խօսէին եռանդով:

* * *

Ես խօսեցայ հայրիկիս,
Դուն խօսեցար ինձի,
Ան խօսեցաւ եղբորս,
Մենք խօսեցանք տէրտէրին,
Դուք խօսեցաք տան մէջ,
Անոնք խօսեցան անցեալ օր.

* * *

Խօսէ՛ քիչ անգամ.
Խօսեցէ՛ք շիտակը.

ԱՅՆԹԱՊԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ
ՀԻՄԱ ԶՕՐԱՆՈՑ ԵՂԱՄ

ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱԻՈՐ

Վ/ Շատ դարեր առաջ Կիլիկիոյ մէջ Կ'իշ-
խէր Հայ թագաւոր մը Հեթում: Քաջ եւ խո-
հեմ թագաւոր մըն էր Հեթում, թշնամիները
կը վախնային իրմէ, իսկ բարեկամները կը
յարգէին զինք եւ միշտ խորհուրդ կը հար-
ցընէին իրեն:

Մ Անգամ մը Հեթում ստիպուեցաւ կարե-
ւոր գործի մը համար երկար ճամբորդու-
թիւն մը ընել: Ան կանչեց Հայ նախարար-
ները եւ իւր երկու որդիքը՝ Թորոս եւ Լեւոն,
իշխանները, անոնց յանձնեց երկրին պահ-
պանութիւնը, եւ պատուիրեց որ եթէ թշնա-
միներ յարձակին երբեք բաց դաշտի վրայ
չկռճին, հապա լեռները քաշուին եւ այդ ա-
մուր տեղերէն պաշտպանեն երկիրը:

Թշնամիները իմանալով որ Հեթում բա-
ցակայ կը գտնուի երկրէն, յարձակեցան Կի-
լիկիոյ վրայ: Թորոս եւ Լեւոն մոռցան իրենց
հօրը պատուէրը, եւ բաց դաշտի մէջ անոնց
դէմն ելան: Պատերազմի մէջ Թորոս մեռաւ,
իսկ Լեւոն թշնամիներու ձեռքն ինկաւ, ո-

րոնք ամբողջ երկիրը այրելէ եւ աւերելէ վերջ զինք զերի տարին Նգիպտոս ❶

Երբ Հեթում վերադարձաւ, տեսաւ որ ամբողջ երկիրը աւերակ դարձած էր, իր սիրելի զաւակներէն մէկը սպաննուած էր եւ միւսը զերի տարուած, շատ տխրեցաւ ու լացաւ, եւ լուր դրկեց Հայ իշխաններուն որ զան միանան իրեն հետ, եւ երթան Լեւոնը ազատեն գերութենէ ։ Կ

Իշխանները մտիկ չըրին զինք ։ Անոնք սիրով չէին իրարու հետ, ազգն ալ չէին սիրեր ։ Հեթում միջոց մը կը խորհէր զանոնք քով քովի բերելու եւ իրենց սիրտը շարժելով Լեւոնը ազատելու եւ Կիլիկիան դարձեալ շէնցնելու համար ։

Երբ Ծնունդի տօնը հասաւ, թագաւորը լուր դրկեց բոլոր իշխաններուն որ զան Սիս մայրաքաղաքը իր պալատը հաւաքուին որպէսզի Զրօրհնէքի հանդէսը միասին կատարեն ։ Այս անգամ իշխանները եկան եւ որոշեալ ժամուն ամէնքը իրենց ամենէն փայլուն եւ զեղեցիկ հագուստները հագած կարգաւ շարուած էին պալատին մեծ սրահին մէջ ։

Ամենէն վերջը Հեթում թագաւորը ներս

մտաւ սուգի զգեստներով եւ նստաւ իւր գահին վրայ:

— Բոլոր իշխանները ներկա՞յ են հարցուց տխուր ձայնով մը:

— Այո՛, սուրբ թագաւոր, պատասխանեց իշխաններուն մեծը:

— Ո՛չ, պակաս կայ, ըսաւ թագաւորը, յուզուած դէմքով:

Իշխանները շփոթած իրարու երես նայեցան: Մեծ իշխանը յառաջացաւ եւ այլայլած թոթովեց *

— Բոլոր իշխանները ներկայ են, պակաս չկայ սուրբ թագաւոր:

— Պակաս չկա՞յ, գոչեց Հեթում, ու՞ր են հապա թորոսն ու Լեւոնը:

Քաջ, հպարտ թագաւորը փղձկած, կուլար տղու մը պէս, ամէնքն ալ կուլային:

Եւ Հայ իշխանները հոն ուխտեցին մոռնալ ամէն բան միաբանիլ իրարու հետ եւ գերութենէ ազատել Լեւոնը:

Անոնք պահեցին իրենց ուխտը, տուին պէտք եղած զինուորն ու դրամը եւ ազատեցին Լեւոնը: *

Բայ

Կը կարդամ Ս. Գիրքը,
Կը կարդաս նամակը,
Կը կարդայ լրագիրը,
Կը կարդանք Հայգիրքը
Կը կարդամ պատմութիւնը,
Կը կարդան ամէն օր,

* * *

Կը կարդայի երբեմն,
Կը կարդայիր առջի օր,
Կը կարդար ծառին տակ,
Կը կարդայինք քեզի հետ,
Կը կարդայիք դասը,
Կը կարդային ծանուցումը :

* * *

Կարդացի թիւերը,
Կարդացիր միւս էջը,
Կարդաց մեր քովը,
Կարդացինք քոջս հետ,
Կարդացիք գրածս,
Կարդացին շարականը,

* * *

Կարդա՛ հայերէն,
Կարդացէ՛ք Հայոց պատմութիւնը.

Սիրելիդ իմ Սաթեճիկ

Երկրորդ նամակդ, որուն ամէն օր կըս-
պասէի, առի այսօր :

Առաջին նամակդ երբ առի, անկարող էի
կարդալ. — ո՞րքան նեղուեցայ, սակայն հի-
մայ թէ՛ կրնամ կարդալ եւ թէ գրել պատան-
խանը. ասոր համար սիրտս ուրախութեամբ
լեցուն է :

Շատ գեղեցիկ կերպով գրեր էիր, հայե-
րէն գիրերու գիտին պատմութիւնը, մեծ
հետաքրքրութեամբ կարդացի ծայրէ ի ծայր
եւ պիտի պատմեմ հայրիկին ու մայրիկին
ալ : X

Ես կը շարունակեմ հայ դպրոց երթալ,
չարաթ օրերը միայն, երանի թէ ամէն օր ըլ-
լար, եւ շուտով առաջ երթայի :

Հայրիկիս գրադարանին մէջ շատ հայե-
րէն գիրքեր կան. կայ նաեւ «Ազգային պատ-
մութիւն» մը. կը յուսամ թէ օր մը կարող
պիտի ըլլամ կարդալ եւ հասկնալ զայն :

Իմացայ թէ «Հայ գիրք»ի հեղինակը,
քիչ ատենէն, հայերէն ընտիր վէպեր «fairy
tales» ալ պիտի գրէ տղայոց համար, ամառ-
ուան արձակուրդին մեզի եկուր եւ միասին
կարդանք :

ԱՐՓԻՆԷ

Ք Ա Ջ Վ Ա Ր Դ Ա Ն

Վ Պարսից Յազկերտ Թագաւորը, միտքը դրաւ որ Հայերուն բռնի մոռցնել տայ իրենց Աստուածն ու եկեղեցին, եւ ստիպէ զանոնք որ պարսիկներու պէս արեւն ու կրակը պաշտեն:

Այն օրերուն Հայաստանի մէջ կար քաջ զօրավար մը՝ Վարդան եւ սուրբ քահանայ մը՝ Ղեւոնդ, որոնք ժողովեցին Հայոց բոլոր մեծ մարդիկն, որպէսզի մէկտեղ խորհին թէ ի՞նչ պատասխան պէտք է տալ Պարսիկներու Թագաւորին:

Անոնք ամէնքը մէկ բերան ըսին մենք Հայ ենք ու Հայ պիտի ապրինք, մենք Քրիստոսի կը հաւատանք եւ չար Թագաւորին հրամանը չենք կատարեր: Այսպէս ալ նամակ մը գրեցին եւ ղրկեցին Թագաւորին:

Թագաւորը շատ բարկացաւ, մեծ բանակ մը ղրկեց Հայաստան, որպէսզի իր կամքն եւ հրամանը կատարեն:

Վարդան ալ բոլոր Հայերուն լուր ղրկեց, թէ ով որ Հայ է, եւ կը սիրէ իր Աստուածն ու Ազգը, թո՛ղ գայ, միանայ իրեն, Թագաւորին զինուորներուն դէմ կռուելու համար:

Վաթսուն հազար հոգի եկան, ժողովուրդան Աւարայր ըստած դաշտին մէջ: Անոնց

մէջ կային շատ քահանայներ, կիներ եւ ամեն տարիքէ մարդիկ: Ամէնքն ալ եկած էին որ կռուին մինչեւ մահ, կամ յաղթեն եւ ազատ ապրին, եւ կամ մեռնին պատուով:

Հոն Քաջ Վարդան ճառ մը խօսեցաւ իրենց, Ս. Ղեւոնդ ալ ժամ ըրաւ, ամբողջ գիշերը աղօթեցին եւ պատրաստուեցանք:

Առտուն, երբ արեւը ծագեցաւ, Հայերը յարձակեցան Պարսիկներուն վրայ, կռիւը տեւեց մինչեւ իրիկուն, Վարդան եւ իրեն հետ հազար երեսուն եւ վեց քաջեր ինկան եւ մեռան: Բայց Պարսիկներն ալ չկրցան յաղթել Հայերուն, եւ մենք Հայ ու Քրիստոնեայ մնացինք:

Վարդանի եւ իր քաջ ընկերներուն տօնը, հազար հինգ հարիւր տարիէ ի վեր, ամէն տարի կը կատարուի Հայ եկեղեցիներո՞ւ մէջ:

Ինչպէս որ Ճորճ Ուաշինկթըն Ամերիկացիներու մեծ մարդն է, այդպէս ալ Վարդան Հայոց Մեծ մարդն է:

Հայ տղաքներ ու աղջիկներ, մի՛ մոռնաք Վարդանը: միտք պահեցէք անոր անունն ու քաջութիւնը, եւ ամէնքդ ալ սորվեցէ՛ք ու երգեցէ՛ք Վարդանի երգը:

ՎԱՐԴԱՆԻ ԵՐԳԸ

Իմ Հայրենեաց արեւ Վարդան,
Հոգիս հոգւոյդ եղնի զուրպա՛ն,
Որ Տղմուտի ափերին մօտ,
Վաթսուն հազար կտրիճներովդ,
Զարկիր, զարկուար, ինկար քաջ քաջ,
Պարսիկ սփռած ի ձախ ու յաջ:
Իմ Հայրենեաց անոյշ Վարդա՛ն,
Հոգիս հոգւոյդ եղնի զուրպա՛ն:

Աւետարանն ու խաչն առիր՝
Տարիր երկինք բարձրացուցիր,
Եւ դու ալ հետ թողիր՝ գացիր,
Անոյշ արեւդ հողին տուիր,
Որ Հայրենեաց շողայ արեւ,
Աւարայրի դաշտին վերեւ:
Իմ Հայրենեաց անմա՛հ Վարդան,
Հոգիս հոգւոյդ եղնի զուրպա՛ն:

Բ Ա Յ

Կը տեսնեմ քոյրս

Կը տեսնես դաշտը

Կը տեսնէ մեղուն

Կը տեսնեմ ընկերս

Կը տեսնէք եկեղեցին

Կը տեսնեմ դպրոցը

* * *

Կը տեսնէի լուսինը

Կը տեսնէիր մեծ մարդը

Կը տեսնէր պարտէզը

Կը տեսնէինք աստղերը

Կը տեսնէիք լապտերը

Կը տեսնէին պահապանը

* * *

Տեսայ վարժուհիս

Տեսար կառքը

Տեսաւ կառապանը

Տեսանք ընկերս

Տեսաք տղաքը

Տեսան զինուորը

Տես հովիւը

Տեսէք գառնուկները

ՀԱՅ ԿԻՆԵՐ

ԿԱՐԻՆԷ. ՇԱՔԷ. ՆԱԶԵՆԻԿ

Կարինէ Մշեցի Հայ կին մըն էր՝ որ կապրէր հինգ հարիւր տարի առաջ: Այդ օրերուն Թաթարները՝ այսօրուան Թուրքերուն հայրերը, յարձակեցան Հայաստանի վրայ: Սպաննեցին բոլոր այր մարդիկը, այրեցին եւ կործանեցին գիւղերն եւ քաղաքները, եւ գերի տարին փոքրիկ տղաքներն եւ կիները:

Կարինէ՝ որ քաջ կին մըն էր, սուր մը կապեց իր մէջքը, եւ ութը տարեկան զաւկին ձեռքէն բռնելով փախաւ լեռները, թշնամիներուն ձեռքը չիյնալու համար:

Մայր եւ որդի մի քանի օրեր ապրեցան ժայռերու մէջ, խոտ եւ վայրի պտուղներ միայն ուտելով: Օր մըն ալ Թաթար զինուորներ տեսան զանոնք, եւ ուզեցին բռնել ու գերի տանիլ:

Քաջ հայուհին քաջեց իր սուրը, եւ կրտորիճ զինուորի մը պէս սկսաւ կռուիլ Թաթարներու դէմ, եւ անոնցմէ քանինկրը գետին ձրգեց: Բայց, երբ տեսաւ որ անոնք թիւով խիստ շատ են եւ պիտի չկրնայ ազատուիլ, թող չտուաւ որ իրեն մօտենան, եւ իր մէկ հատիկ զաւակը գրկած, ինքզինք վար նետեց

մօտակայ ժայռերէն եւ մեռաւ իր հայու-
թիւնն ու պատիւը պահելու համար:Ճ

յ Մեր օրով ալ Մշեցի Հայ կին մը՝ Շաքէ
եւ իր ընկերները նշանաւոր եղան իրենց քա-
ջութեամբ: Շաքէ Սասունցի էր, Հայ գիւ-
ղապետի մը կինը:

Երբ Թուրքերն եւ Քիւրտերը Սաս-
նոյ վրայ յարձակեցան, մտքերնին դրած ըլ-
լալով կոտորել բոլոր Հայերը, Սասունցի
քաջերը զէնք առին իրենց տունն եւ ազատու-
թիւնը պաշտպանելու համար: Շաքէ եւ իր
ընկերները բարձր լեռան մը գագաթն ելան
եւ պահուրտեցան, բայց երբ տեսան որ այր
մարդիկը կռուելով ինկան, եւ Թուրքերն ու
Քիւրտերը իրենց կը մօտենան, Շաքէ բարձր
ապառաժի մը վրայ ելաւ, որուն տակ խոր
ձոր մը կար, քաջալերեց իր բոլոր քոյրերը՝
որ իրեն հետեւին եւ ինք ամենէն առաջ եւ
միւսները իր ետեւէն, իրենք զիրենք վար նե-
տեցին ժայռերէն եւ պատուով նահատակ ե-
ղան:

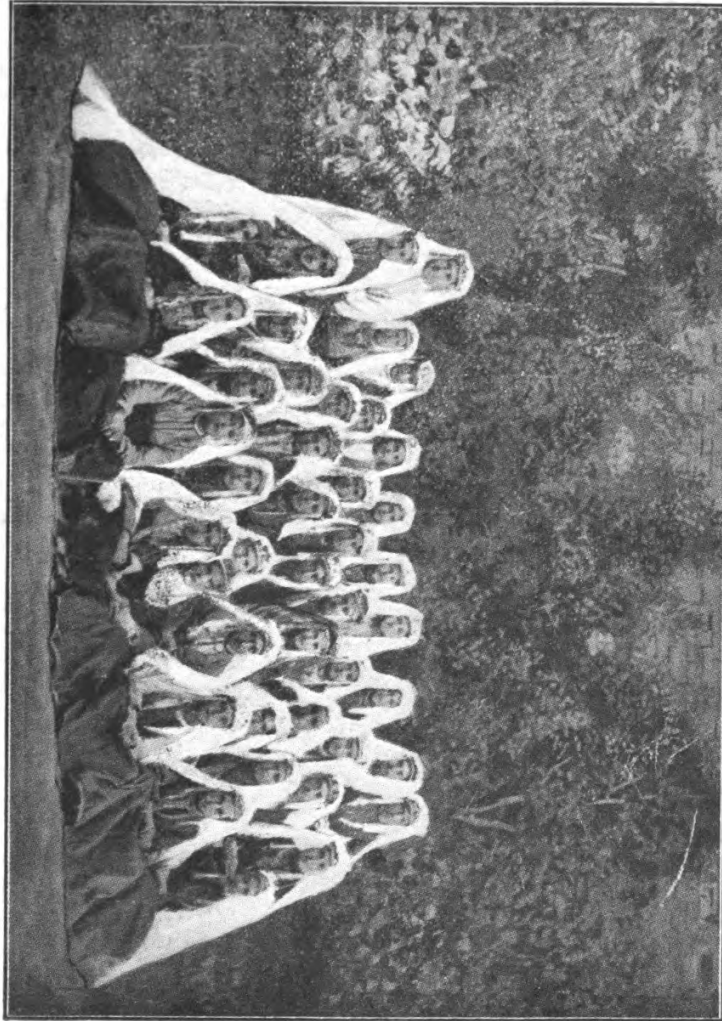
Ուրիշ քաջ հայուհի մըն էր Նազենիկ,
Ակնայ գիւղերէն, որ Թուրք զինուորներուն
ձեռքը գերի չիյնալու համար, փոքրիկ զաւ-
կին հետ ինքզինք նետեց իր տանը բոցերուն
մէջ, զոր կրակի մատնած էին Թուրքերը, եւ
ողջ ողջ այրեցաւ, աւելի լաւ համարելով
մահը քան թէ գերութիւնը:

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սիրտս թունդ կը հանես .— Աթոռէն վար իջիր .—
Քրտնաթոր ճակատը վեր վերցուց .— Թնդանօթը կը
գոռայ .— Անօթութենէն կերերայ .— Անդունդին յա-
տակը գլորեցաւ .— Շատ հայ կիներ նահատակ եղան .
— Աչքերը լալէն ուռած էին .— Վարդան չուրացաւ
իր հաւատքը .— Խենթը սուր քրքիջով մը խնդաց .—
Քիչով գոհացիր .— Ծանր բեռան տակ կքած էր .—
Տաք ապուրը բերանը կ'այրէ .— Ճպուռը ամբողջ ա-
մառը կերգէր .— Այդ խանութը շատ առեւտուր կը-
նէ .— Արեւին տակ մի կենար .— Երէկ ու՞ր գնացիր .
— Անկողնիդ մէջ հանգիստ քնացիր .— Դուռը կը
զարնեն .— Այս տղաք մեր թուղթերը կը խառնէին .—
Հինգ կանգուն կերպաս առին ու տարին .— Ճրագ-
ները վառեցէք .— Կրակը մարեցէք .— Արաք երկու
օր առաջ վարեցին .— Մեր այգիին մէջ ճոաքաղը-
րին :

489 930 4 — 09 9 4 4 8 0 7

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներէկ գիշեր հայրիկս շատ տխուր էր, մայրիկիս ալ աչքերը արցունքով լեցուած էին. անոնք նոր եւ ցաւալի լուրեր ստացած էին Հայաստանէն, այնքան ցաւալի որ մարդ չկրնար հաւատալ:

Կըսեն թէ Թուրքերը մտքերնին դրած են մէկ հատ Հայ չթողուլ Հայաստանի մէջ: Շատերը սպաննած են, յափշտակած եւ իրենց տուները տանելով թրքացուցած են փոքրիկ տղաքները, գերի տարած են բոլոր Հայ կիները, իսկ մնացած ծերունիներն եւ պառաւ կիները, մերկ եւ անօթի, քշած են դէպի անապատները, հոն սովէ եւ հիւանդութենէ կորսուելու համար:

Մեր քոյրերէն եւ եղբայրներէն հարիւրներ, հազարաւոր կաթնկեր մանուկներ ինկած եւ մեռած են ճամբաներուն վրայ: Շատեր ալ չկրնալով դիմանալ յոգնութեան եւ տառապանքի, իրենք զիրենք Յփրատ գետին եւ ուրիշ ջուրերու մէջ նետած եւ խեղդուած են: ~

Թուրքերը կողոպտած են Հայոց բոլոր ունեցածը՝ տուները, դպրոցներն եւ եկեղեցիները, որոնք հիմայ կամ այրուած ու քանդուած են, եւ կամ մզկիթներու եւ զօրանոց-

ներու վերածուած են: Ամբողջ Հայաստան եւ
Կիլիկիա աւերակ եւ ամայի դարձած է ք

Մի քանի տեղ Հայ կտրիճները զէնքով
դիմադրած են թուրքերուն: Անոնց մէկ մասը
դուրսէն օգնութիւն չստանալով, մինչեւ ի-
րենց վերջին շունչը կուած եւ այդպէս մար-
տիրոս եղած են: Կիլիկիոյ ծովեզերքին վը-
րայ, չորս հազարի չափ Հայեր, քառասուն
օր թուրքերուն դիմադրելէ յետոյ, Ֆրանսա-
կան նաւերու միջոցաւ ազատուած եւ Եգիպ-
տոս բերուած են: Իսկ Վանի Հայերը ամիս
մը պատերազմ ընելէ վերջ, Ռուս բանակին
եւ Հայ կամաւորներու կողմէ օգնութիւն ըս-
տանալով թուրքերուն յաղթած են, սակայն
յետոյ իրենք ալ ստիպուած են Վանը պարպել
եւ Կովկաս ապաստանիլ: Հայաստանի ուրիշ
կողմերէն ալ շատ Հայեր Կովկաս փախած
են, ուր կ'ըսուի թէ հիմայ երեք հարիւր հա-
զարէ աւելի փախստական Հայեր կան ք

Հայրիկս կը պատմէ թէ թուրքերը անոր
համար ամէն չարիք կը գործեն եւ կուզեն
Հայ մը չթողուլ, որովհետեւ գիտեն թէ ներ-
կայ պատերազմէն ետքը, Հայերը ազատ եւ
Հայաստանն ալ իրենցը պիտի ըլլայ:

Արդէն երեսուն տարիէ ի վեր Հայերը ա-
զատութեան համար շատ տառապանք կրած
եւ շատ ալ զոհեր տուած են:

Չար թուրքը՝ կըսէ հայրիկս, պիտի չը

կրնայ իր նպատակին հասնիլ: Հայերը՝ որ
այսպիսի շատ նեղ օրեր տեսած են, պիտի տո-
կան եւ ազատ պիտի ըլլան:

Մայրիկս՝ չէր ուզեր այս ահաւոր դէպ-
քերը պատմել ինձ եւ վշտացնել զիս, բայց,
ըսաւ թէ պէտք էր որ ես լսէի ասոնք, ուխ-
տէի թուրքին ըրածը չմոռնալ եւ Հայ մեծ-
նալ:

Ես ալ ուխտեցի, թուրքին ըրածը չմոռ-
նալ երբեք, եւ Հայ մեծնալ՝ եւ Հայ մնալ
միշտ ք

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ զբաղէ պարապ մի կենար. — Յանկարծ ըս-
թափեցաւ. — Գարտէզին մէջ կգրօսնու. — Անոր եր-
գը կը դիւթէր մեզ. — Մարդիկ կան որ օձը կը թո-
վեն. — Մի վրդովիր, քաջութեամբ համբերէ. — Գի-
շերը խոր խաւար կար. — Որբերուն օգնութեան ձեռք
կարկառեցէ՛ք. — Վարդավառին իրարու վրայ ջուր
կը սրսկեն. — Կը զղջաս ըրածներուդ. — Կարե՞լի է
այս ապրանքին գինը զեղջել. — Հողագործը իր տան
կից ախոռ մը պէտք է ունենայ. — Իր ճամբան ծուռ
է. — Խոշոր գլուխ մը եւ խոժոռ դէմք մը ունի.

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՕՐ

Օրօ՛ր, օրօ՛ր... : Օրօ՛ր, ըսեմ քնանաս,
Վիրաւոր հօ՛րը ճիչերն ալ չի՛մանաս :
Ծիծէս ծըծա՛ծը թոյն է, կաթ չի գիտնաս...
Օրօ՛ր ըսեմ քնանաս :

Արի՛ն — հեղեղ յորդեց այս սուրբ ձորերէ,
Բայց չի փախի՛ս, փարէ՛ երկրիդ, զայն սիրէ,
Հողիդ վրայ գերի մի ըլլար, այլ տիրէ... :
Օրօ՛ր ըսեմ քնանաս :

Բազուկներու պարա՛ն, ոտքիս ալ կացի՛ն,
Սաինքիս զո՛յգ պտուկներն, ա՛հ, կտրեցին :
Վէրքէս արիւնս ծծէ, որդեա՛կ միածին... :
Օրօ՛ր, ըսեմ քնանաս :

Ահա կիյնամ... : Հայաստանը մա՛յր քեզի :
Կտակ կուտամ այս կոտորած սուրն երկսայրի՛
Ուր հայրիկիդ դեռ տաք արիւնը կ՛այրի... :
Օրօ՛ր, ըսեմ քնանաս :

Ռ. ՍԵՒԱԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Հ Բաւական հին ժամանակներէ ի վեր Հայեր եկած են Ամերիկա առեւտուր ընելու եւ գիտութիւն սորվելու համար, բայց միայն վերջին եւեսուն տարիներէ ի վեր Հայերը ըսկըսած են մեծ բազմութեամբ գաղթել այս երկիրը, գլխաւորաբար Սարբերդի նահանգէն եւ Հայաստանի ու Կիլիկիոյ գրեթէ ամէն կողմերէն: Կըսուի թէ հիմայ Ամերիկայի մէջ հարիւր հազարի չափ Հայ կայ: Ա

Առաջին անգամ եկող Հայերը բնակած են Ուստր քաղաքը եւ հասարակ գործաւորութեամբ զբաղած են: Յետոյ հաստատուած են Նիւ Եորք, Բրաւիտէնս, Պոսթոն եւ բոլոր այն քաղաքները՝ ուր որ գործ գտած են: Գործաւորութենէ զատ Հայեր նաեւ առեւտուրի սկսած են, եւ ոմանք ալ ազարակներ գնելով երկրագործութեամբ եւ անասնաբուծութեամբ կզբաղին: Վ

Հայեր կան նաեւ Միջին Նահանգներու եւ Արեւմուտքի մէջ: Քալիֆորնիա, Փրէզնօ քաղաքին մէջ եւ շրջակաները մեծ Հայ գաղութ մը կայ: Կզբաղին այգեմշակութեամբ, սքանչելի խաղող եւ չամիչ կը հասցնեն եւ բարեկեցիկ վիճակ մը ունին: Վ

Ուսման եւ արհեստներու մէջ ալ Հայերը
յառաջ գացած են : Ամերիկայի բարձր վար-
ժարաններուն մէջ կան շատ Հայ ուսանողներ
եւ մինչեւ անգամ ուսուցիչներ : Կան Հայ
գիտնականներ, բժիշկներ նշանաւոր լուսա-
նրկարիչներ եւ արուեստագէտներ :

Հայերը շատ տեղ իրենց սեպհական եկե-
ղեցիի շէնք չունին, բայց եկեղեցական պաշ-
տամունք կը կատարուին ամէն կողմ : Զանա-
զան քաղաքներու մէջ շինուած կամ գնուած
են ութը Հայ ազգային եկեղեցիներ, Հայ Ա-
ւետարանականներն եւս ունին սեպհական
եկեղեցիներ : Հայ եկեղեցիներու մէջ հնա-
գոյնն է Ուստրի Ս. Փրկիչ եկեղեցին՝ ուր կը
գտնուի նաեւ Ամերիկայի Հայոց Առաջնոր-
դութիւնը : Վերջերս ամէն կողմ Հայ դպրոց-
ներ եւս կը բացուին, ուր՝ շարաթը անգամ մը
կամ աւելի, Հայ տղաքներ կը սորվին իրենց
մայրենի լեզուն եւ պատմութիւնը :

Ամերիկայի Հայերը հիմնած են նաեւ
զանազան ընկերութիւններ՝ որոնց նպատակն
է ամէն կերպով օգնել եւ օգտակար ըլլալ
Մայր Հայրենիքին եւ անոր բաժին հանել
այս ազատ, հարուստ եւ գեղեցիկ երկրին մէջ
իրենց վայելած բարիքներէն :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱԿՆԵՐ

Աղքատ եղիր,
Ազատ եղիր.
Ի՞նչ ընեմ ոսկի արծաթ
Սրտո՛վդ ազատ եղիր:

Հոռոմին հի՛նը սիրեմ.
Հըռոմին նո՛րը սիրեմ,
Հայն իմս է՝ թէ՛ հին թէ՛ նոր,
Ի՞նչ ըսեմ ու չը սիրեմ:

Ֆռէնկին խելքին մեռնիմ,
Առապին ձիուն մեռնիմ.
Հային ինչի՛ն կ'ուզես մեռիր,
Ես լոյս հաւատքին մեռնիմ:

Աստուծոյ պահած գառը
Գայլը չի՛ ուտեր եղբայր.
Ահա ա՛յս է, պատճառը
Որ Հայը չի՛ կորիր, եղբայր:

Հրեան ըսաւ. «Ու՛ր շահ ունիմ՝
Հրէաստան հոն է ինձի.
Հայն ըսաւ. «Ու՛ր ժամ ունիմ՝
Հայաստան հոն է ինձի:

ՏՐԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

(Հայ լեզու)

Ա.

ԱՆԱՀԻՏ.— Օ՛խ. այսօր շաբաթ է, կէս օրին հայ դպրոց պիտի երթամ. վարժուհին մեզի հայերէն կը սորվեցնէ. աս ի՞նչ աղուոր լեզու է. մե՛ղք որ միայն շաբաթուան մէջ մէկ անգամ կայ, այն ալ երկու ժամ. երանի՛ թէ մեր սփռուի մէջ ալ հայերէն ըլլար:

ՍԻՐԱՆՈՒՇ.— Է՛, Հայերէնն ի՞նչ է որ խենդ կ'ըլլաս կոր. հայրիկս կ'ըսէ թէ Ամբրիկայի մէջ հայերէն չեն խօսիր, անգլիերէն սորվիս նէ հերիք է. ես արմինիքն սփռլ չեմ երթար, նայէ՛ տալիս բերեր եմ, հայտէ քուկինդ ալ բեր. խաղանք. դուն ալ մի՛ երթար:

ԱՆԱՀԻՏ.— Սիրանո՛ւշ, ես քեզմէ չէի սպասե՛ր, որ ասանկ բաներ ըսէիր. մեր վարժուհին մեզի սորվեցուց թէ ամէնքս ալ իբր հայ պարտաւոր ենք հայերէն սորվիլ: Ինքը շատ աղէկ կը սորվեցնէ մեզի. աղուոր աղ-

ուոր պատմութիւններ կ'ընէ, հայերէն երգեր ալ կը սորվինք եւ ես շատ կը սիրեմ կոր հայերէնը, որովհետեւ շատ դիւրին է. Անգլիերէնի պէս չէ, ամէն գիր կը կարդանք եւ մէկ գիրը միայն մէկ ձայն ունի, այսչափը ես իմ պզտիկ խելքովս կը հասկնամ Խ

1 ՍԻՐԱՆՈՒՇ.— Շա'տ աղէկ, հայերէնը սորվիս ինչ պիտի ըլլայ եղեր Ամերիկայի մէջ. մեր սփռւիցն մէջ եղած հիսքըրիները, սինկերը, քի՞չ են, հա'յտէ խաղանք:

ԱՆ.— Չէ' քոյրս, ինչու' այդպէս կ'ըսես. իրաւ որ Ամերիկայի մէջ հայերէն չեն խօսիր, բայց մենք Հայ ենք, հայերէն գիտնալու ենք իրարու հետ հայերէն խօսելու ենք՝ վարժուհին կ'ըսէ որ մենք ալ ազգային պատմութիւն ունինք, ինք մեզի պիտի սորվեցնէ. անգամ մը մեզի Տիգրան Թագաւորին պատմութիւնն ըրաւ, անգամ մըն ալ Ս. Սահակի, Ս. Մեսրոպի որոնք հայերէն Ա. Բ. Գ-ը գտան շատ աղուոր է շատ: Դ

Ի՞նչ կըսես Սիրանուշ:

ՍԻՐ.— Օլրայթ, ահա Արտաշէսն ալ կուզայ, տեսնենք այն ի՞նչ պիտի ըսէ:

ԱՐՏԱՇԷՍ.— Անա՛հիտ, Սիրանուշ. Ի՞նչ կը խօսիք, Ի՞նչ կընէք այստեղ :

ՍԻՐ.— Ես Անահիտին եկայ որ խաղանք, ան ալ Արմէնիքն սփռլ կ'երթայ, շարթուան մէջ օր մը ունինք, այն ալ Արմինիքն սփռլ երթալու է եղեր, խաղալը աւելի աղէկ չէ՞ :

ԱՐՏԱՇ.— Իրաւ որ ես ալ նախ չէի ուզեր հայ դպրոց երթալ, որովհետեւ հայրս պէտք չէ կ'ըսէր, բայց մայրիկս ըսաւ, որ հայերէն սորվելու եմ, եւ զիս դպրոց ղրկեց, հիմայ շատ կը սիրեմ :

ՍԻՐ.— Օ՛, Արտաշէ՛ս, դո՞ւն ալ այդ խելքով ես, այսօնք քէր, ես ալ Անթիիս կ'երթամ եւ հոն կը խաղանք : Զապէլ Արմինիքն սփռլ չ'երթար :

ԱՐՏԱՇ.— Սի՛րանուշ, շատոնց չես տեսեր Զապէլը :

ՍԻՐ.— Ի՞նչ կայ որ :

ԱՐՏԱՇ.— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, կ'երեւի թէ լուր չունիս :

ՍԻՐ.— Ի՞նչէն լուր չունիմ :

ԱՐՏԱՇ.— Զապէլէն:

ՍԻՐ.— Ի՞նչ եղեր է Զապէլին:

ԱՐՏԱՇ.— Զապէլն ալ մեր հայ դպրոցը կուգայ ամիսէ մը ի վեր, լուր չունի՞ս: Եթէ հիմայ Զապէլենց երթաս, տունը պիտի չգտնես, ան ալ դպրոց գացած է հիմայ:

ԱՆԱՀ.— Զապէլը շատ շնորհքով աղջիկ է, Սիրանուշ. Արտաշէսի ըսածին պէս, դեռ նոր եկաւ հայ դպրոց, բայց ա՛յնքան ուշիմ է, որ շատ լաւ կը սորվի հայերէնը:

ՍԻՐ.— Այ շուտ վօրի, ես ալ Արաքսիենց կ'երթամ, հոն կը խաղանք:

ԱՐՏԱՇ.— Այն ալ հայ դպրոց կուգայ խե՛լացի: Արդէն մեր նստած դասարանը ըսկըսաւ լեցուիլ, քիչ տեղ մնաց:

ԱՆԱՀԻՏ.— Սիրանո՛ւշ, նայէ՛, շիտակ հայերէն մը անգամ չես կրնար խօսիլ, եկուր այն այտօնթփէրը, այ շուտ վօրին տալին մալին թող, դուն ալ եկուր դպրոց՝ շա՛տ պիտի սիրես. խաղալու ատեն շատ ունինք, դպրոցէն ետքը ամէնքս ալ մեր տունը կ'երթանք, կը խաղանք:

ՍԻՐ.— Ըսել է, որ այս սքրիթին մէջ միայն ես մնացեր եմ, որ հայ դպրոց չեմ երթար, մաման արդէն կ'ուզէր որ երթամ, փափային ալ կ'ըսեմ թունայթ, որ ես արմինիրն սփռլ պիտի երթամ :

ԱՐՏԱՇ.— Ապրի՛ս Սիրանուշ, ուրեմն դալ շաբաթ դպրոց :

ՍԻՐ.— Օ, եէս, պիտի ըսեմ փափային :

ԱՆԱՀ.— Սիրանո՛ւշ քեզ տեսնեմ, քիչ ատենէն մաքուր հայերէն պիտի սորվիս, արդէն շատ ուշիմ ես, եւ դժուարութիւն պիտի չունենաս հայերէնի մէջ :

Բ.

ՍԻՐ.— Անա՛հիտ, ահա՛ ես ալ եկայ այսօր եւ ասկից ետքը ամէն շաբաթ օր պիտի դամ :

ԱՆԱՀ.— Հայրիկդ ի՞նչ ըսաւ :

ՍԻՐ.— Առաջ նօ ըսաւ, ետքը ըսաւ, գընա՛, մաման շատ ուրախացաւ :

ԱՆԱՀ.— Հայրիկդ ալ շատ ուրախ պիտի

ըլլայ, տեսնելով որ շատ լաւ կը սորվիս հայերէնը:

ՏԻՐ.— Ի՞նչ կը խօսիք, տղաք,

ԱՆԱՀ.— Ոչի՛նչ, Սիրանուշի դպրոց դաշուն համար:

ՏԻՐ.— Իրաւ որ լաւ ըրիր Սիրա՛նուշ հայ դպրոց դաշով. հայրիկս կըսէ մենք պարտաւոր ենք լաւ հայերէն խօսիլ, հայու մը համար ամօթ է կ'ըսէ, հայերէն չգիտնալ:

ՀԱՅԿ.— Շատ իրաւունք ունի Տիրանին հայրը, երբ կ'ըսէ թէ լաւ հայերէն խօսելու ենք:

ՍԻՐ.— Ի՞նչպէս:

ՀԱՅԿ.— Մեր վարժուհին չըսե՞ր, որ երբ հայերէն կը խօսինք, պէտք չէ որ խօսակցութեան մէջ անգլիերէն եւ ուրիշ օտար բառեր խառնենք:

ԱՆԱՀ.— Դժբախտաբար հայ տղաք իրարու հետ անգլիերէն կը խօսին, կամ երբ հայերէն խօսին, շատ մը անգլիերէն բառեր կը խառնեն խօսքի մէջ:

ՆԱԾԿ.— Ամէնքս ալ խօսք տանք ասկից
ետքը իրարու հետ հայերէն խօսիլ:

ԱՆԱՀ.— Ապրի՛ք աղուորիկներս, վար-
ժուհին ըսաւ, որ հայերէն դասը լաւ սոր-
վողներու, մաքուր հայերէն խօսողներու
զեղեցիկ նուէրներ պիտի տայ. տեսնենք մեր
մէջէն որո՞նք պիտի կրնան առնել:

ԱՄԷՆՔԸ.— Ես, ես, ես: յ

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

Հայր մեր

Հա՛յր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի ա-
նուն քո :

Եկեսցէ՛ արքայութիւն քո .

Եղեցին կամք քո, որպէս յերկինս եւ
յերկրի :

Զհաց մեր հանապազորդ, տո՛ւր մեզ այ-
սօր :

Եւ թո՛ղ մեզ զպարտս մեր, որպէս եւ մեք
թողումք մերոց պարտապանաց :

Եւ մի՛ տանիր զմեզ ՚ի փորձութիւն, այլ
փրկեա՛ ՚ի չարէն :

Զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ
փառք յաւիտեանս . Ամէն :

ԱՂՏԹՈՂ ԱՂՋԻԿԸ

ՏԱԻՐՈՍ

ԱԶԱՏ ԼՎՅ ՔԵՐՔ

1. ՏԱԻՐՈՍ կարտայայտէ իբրև
Հայ զգացողներու, մտածող-
ներու և գործողներու ոգին և
գաղափարները:

ՏԱԻՐՈՍ կը պաշտպանէ Հայ
ազգին եկեղեցական ընտանե-
կան և ազգային աւանդու թիւն-
ները, կը քաջալերէ ազգին ա-
զատագրութեան, վերաշինու-
թեան, դաստիարակութեան և
բարեգործութեան վերաբերեալ
լուրջ և հիմնաւոր ձեռնարկները:

ՏԱԻՐՈՍի սինակները բաց
են բանաւոր ոճով և լեզուաւ և
կիրթ ճաշակով արտայայտ-
ւած կարծիքներու և՞ տեսու-
թիւններու առջեւ:

ՏԱԻՐՈՍ մասնաւոր տեղ և
կարեւորութիւն կուտայ Եմե-
րիկայի Հայոց ազգային, կրօ-
նական, ընտանեկան և առև-

տրական կեանքին, և կը հե-
տապնդէ անոնց պահպանու-
թիւնն և զարգացումը:

Կը ջանայ Ընդլեւսաբսոն
միտքն և ոգին ծանօթացնել
և ժողովրդականացնել Հայոց
մէջ:

ՏՇԻՐՈՍ կը պարունակէ գը-
րական և կանանց բաժիններ
և կը փայելէ աշխատակցու-
թիւնը կարող և ձեռնհաս գը-
րողներու:

ՏՇԻՐՈՍ պէտք է կարդացուի
ամէն Հայու կողմէ և պէտք
է մտնէ Ըմէն Հայու տունէ
ներս:

Մանրամասն տեղեկութիւն-
ներու համար դիմել՝

“The TAVROS”

156 Albion Street

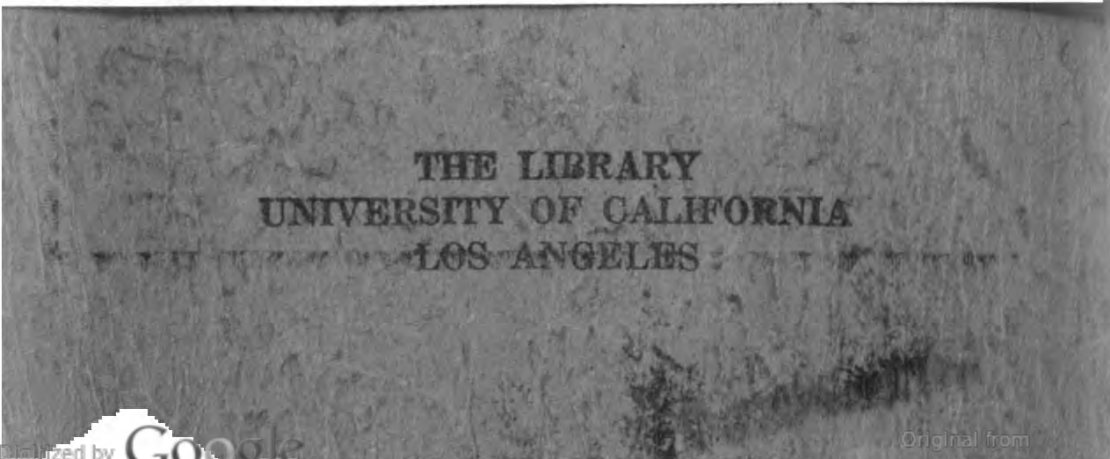
Somerwille, Mass.

**UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
Los Angeles**

This book is DUE on the last date stamped below.

--	--	--

Form L9-75m-7,'61 (C1437s4)444

THE LIBRARY
OF
UNIVERSITY
CALIFORNIA
LOS ANGELES

